

คู่มือผู้บริหาร

การประกอบอาชีพอิสระ

เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์

กรมสามัญศึกษา

คำนำ

การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน เป็นกิจกรรมที่กรมสามัญศึกษามุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง รู้จักคิด ทำ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยการรวมกลุ่มเพื่อหารายได้ระหว่างเรียนตามสภาพเวลา กำลัง ความสามารถอันจะก่อให้เกิดนิสัยรักการทำงาน คุณธรรมที่เอื้อประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ตลอดจนเสริมสร้างค่านิยมในการคิดสร้างงาน ทำงานเพื่อเลี้ยงชีพและประกอบอาชีพสุจริต

กรมสามัญศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงมอบหมายให้หน่วยศึกษานิเทศก์ ดำเนินการปรับปรุงคู่มือผู้บริหารการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน ที่ใช้อยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องนำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติไปพัฒนา ส่งเสริมให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนของเราต่อไป

ขอขอบคุณ นายนิวัตร นาคะเวช ผู้จัดทำและปรับปรุงคู่มือ ขอขอบคุณคณะทำงาน ผู้บริหาร โรงเรียนและครู-อาจารย์ ผู้รับผิดชอบงานประกอบอาชีพอิสระในเขตการศึกษา 2.3.4 ที่ให้ข้อมูลในการปรับปรุงสื่อ และหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ที่ดำเนินการจัดพิมพ์ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้เสียสละเวลา พุ่มเทกกำลังความคิดสติปัญญาจนงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

(นายสุวัฒน์ เงินน้ำ)

ผู้อำนวยการกองแผนงาน ปฏิบัติหน้าที่ราชการในตำแหน่ง
หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

สารบัญ

บทที่	หน้า	
คำนำ	3	
1.บทนำ	4-	7
2.หลักการและแนวคิดการประกอบอาชีพอิสระ		9-17
เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน	10	
ความหมายของการประกอบอาชีพอิสระ		10
หลักการของการประกอบอาชีพอิสระ		11
แนวคิดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ		11
หลักเกณฑ์การประกอบอาชีพอิสระ		12
การนำการประกอบอาชีพอิสระสู่การปฏิบัติ		13-14
การประกอบอาชีพอิสระกับหลักสูตรฉบับปรับปรุง	14-17	
3.การบริหารงานการประกอบอาชีพอิสระ		
เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน	19-44	
แผนภูมิแสดงขั้นตอนการบริหารการประกอบอาชีพอิสระ	21-22	
การกำหนดนโยบาย	23	
การแต่งตั้งคณะทำงาน	23	
การประเมินสภาพปัจจุบัน	23	
การเขียนโครงการของโรงเรียน	23	
การสรรหาและแต่งตั้งกรรมการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ	24	
การประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจ	24	
การรับสมัครกลุ่มนักเรียนที่ทำโครงการ	25	
การแต่งตั้งที่ปรึกษาประจำโครงการ	28	
การดำเนินการให้นักเรียนเขียนโครงการ	29	
การพิจารณาอนุมัติโครงการ	29-30	
การรายงานโครงการที่ได้รับอนุมัติ	32	
การกำกับดูแลกลุ่มนักเรียนให้ดำเนินงานตามโครงการ	33	
การประเมินผลโครงการ	34	
การรายงานผล	35	
การนิเทศติดตามสนับสนุน สร้างขวัญและกำลังใจ	43	
4.การบริหารการเงินและบัญชี	45	
แหล่งที่มาของเงินทุน	46	
การบริหารการเงินและบัญชีของสำนักสามัญศึกษาจังหวัด	47	
การบริหารการเงินและบัญชีของกลุ่มโรงเรียน	50	
กรมสามัญศึกษาส่วนกลาง		50
การบริหารการเงินและบัญชีของโรงเรียน		50
แบบบันทึกเกี่ยวกับการบริหารการเงินและบัญชี	60-66	

บรรณานุกรม	77	
ภาคผนวก		
คณะกรรมการพิจารณาร่างคู่มือ	83	
คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงคู่มือ		84

บทนำ

บทที่ 1 บทนำ

สังคมไทยโดยทั่วไปมักยึดถือว่า การประกอบอาชีพเริ่มขึ้นเมื่อจบการศึกษาความคิดนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงการแยกการศึกษาเล่าเรียนกับการประกอบอาชีพออกจากกันโดยถือว่าการศึกษาคือการเตรียมคนเพื่อประกอบอาชีพถ้ามีการศึกษาก็ย่อมจะมีอาชีพที่มั่นคงและมั่งคั่งในอนาคต วิชาที่เรียนหลายๆวิชา ไม่ใช่สิ่งที่มีความหมายและหรือมีประโยชน์ในปัจจุบัน แต่จะเป็นการเตรียมการเพื่ออนาคตที่ยังมาไม่ถึงและเป็นไปในลักษณะเรียนให้มากเรียนทุกอย่างที่คิดว่าจำเป็นโดยมุ่งการเรียนรู้ทางทฤษฎี เนื้อหาสาระมากกว่าการนำสิ่งที่เรารู้มาปฏิบัติอย่างจริงจัง คุณค่าของการศึกษาเล่าเรียนจึงอยู่ที่ความสามารถในการเรียนรู้หลักการ วิธีการ เนื้อหาสาระ ซึ่งวัดได้จากผลการสอบมิใช่ความสามารถในการดำรงชีวิตจริง

โดยความเป็นจริง การเตรียมตัวเพื่ออนาคตเป็นสิ่งที่ดี แต่หากสามารถนำความรู้และมวลประสบการณ์ที่ได้รับมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในปัจจุบัน และมีความหมายไปพร้อมกันก็น่าจะเป็นหลักประกันที่แน่นอนกว่าการเตรียมสำเร็จรูปเพื่ออนาคต

แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษา นโยบายของรัฐบาล นโยบายของกระทรวง นโยบายของกรม ต่างมุ่งเน้นการจัดการศึกษา “เพื่อชีวิตและสังคม” ให้เยาวชนของชาติ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ มีวัฒนธรรม คุณธรรม สามารถทำงานเป็นกลุ่ม พึ่งตนเองและเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รวมทั้งสามารถใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ในชีวิต ดังนั้น เมื่อนำแผนและนโยบายไปสู่การปฏิบัติในรูปของหลักสูตรระดับมัธยมศึกษา ที่ได้กำหนดกิจกรรมและรายวิชาต่างๆ ให้เอื้อต่อคุณลักษณะดังกล่าวไว้ในโครงสร้างของหลักสูตร ซึ่งในโครงสร้างนั้น ได้จัดการเรียนการสอนแยกเป็นแต่ละรายวิชา ทำให้ผู้เรียนมองเห็นประโยชน์

ความสัมพันธ์หรือจุดมุ่งหมายที่เอื้อซึ่งกันและกันได้ยาก แนวทางหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่เรียนจากรายวิชาและกิจกรรมต่างๆ มาใช้ในลักษณะบูรณาการ ตามหลักการ จุดหมายโครงสร้างหลักสูตรได้ก็คือ การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน ซึ่งการส่งเสริมดังกล่าวจำเป็นต้องใช้ความรู้และทักษะหลายอย่างประกอบกันเช่น การคำนวณการเงินและบัญชี การใช้ภาษา ในการสื่อความ การประดิษฐ์ การจัดการบริการ การผลิต เป็นต้น นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นให้นักเรียนมั่นใจในคุณค่าของการเรียนว่าสามารถ นำไปใช้ในชีวิตจริง มั่นใจในศักยภาพของตน รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักแหล่งวิชา รู้จักคิดแก้ปัญหา รู้จักสร้างงาน และมีคุณธรรมที่เอื้อประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ดร.โกวิท วรพิพัฒน์ (2532) ผู้ซึ่งเห็นความสำคัญของการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเป็นอย่างดีได้กล่าวถึงอาชีพอิสระไว้ดังนี้

“คนส่วนใหญ่มักจะแปลความหมายของวิชาอาชีพว่าเป็นวิชาฝีมือต่างๆ แท้จริงแล้ววิชาชีพ น่าจะหมายถึง การรู้จักทำมาหากินเพื่อเลี้ยงชีพ โดยประกอบอาชีพอะไรก็ได้ที่สุจริต ไม่ผิด ศีลธรรม และยังเป็น การส่งเสริมคุณธรรม วัฒนธรรมยิ่งขึ้น ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ อาชีพอิสระและอาชีพรับจ้าง สำหรับการเรียนการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา นั้นมักจะสอนให้เด็กจบไปเป็นลูกจ้างเป็นส่วนใหญ่ ทั้งๆ ที่ การสอนให้ไปเป็นลูกจ้างนั้นยากกว่าการสอนให้ไปเป็นนายตัวเองด้วยการประกอบอาชีพอิสระ เพราะอาชีพ ลูกจ้าง จะถูกระบุคุณสมบัติที่ใช้เวลาฝึกฝนและเตรียมตัวนาน และตลาดแรงงานที่จะรับนั้นมีน้อย หากทุกคนมองว่า การทำมาหากิน เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงแล้ว การสอนวิชาอาชีพจะต้องไม่สอนอย่างเดียว แต่ต้องให้ลงมือปฏิบัติจริงด้วย โดยต้องพยายาม ไม่ติดอยู่กับวิชาหนังสือ แต่เอาความรู้ความสามารถที่ได้จากวิชาหนังสือ มาประยุกต์ใช้กับชีวิตจริงทำให้มองเหมือนคนธรรมดาทั่วไป ที่ต้องทำมาหากิน ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอน วิชาอาชีพเห็นประโยชน์ทันตา หากเป็นเช่นนี้แล้วการเรียนการสอนจะเป็นการเรียนเพื่อวันนี้ มิใช่เพื่อเตรียม เด็ก สำหรับ 5 หรือ 10 ปีในอนาคต ซึ่งยังมองไม่เห็นว่สิ่งที่เรียนไปแล้วจะตรงตามความต้องการของตลาด ในลักษณะนั้นหรือไม่

การสอนวิชาอาชีพอิสระนั้น จะเป็นการปลูกฝังให้เด็กเป็นนายของตนเอง ไม่ต้องเป็นลูกจ้าง แต่เป็น เจ้าของกิจการ เล็กบ้างใหญ่บ้างตามกำลัง ในการทำจริงควรรวมกันเป็นกลุ่มจะได้รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ด้วย ซึ่งเป็นวิธีการสอนวิชาอาชีพอิสระนั้นโรงเรียนจะต้องปล่อยให้กิจการเป็นของเด็กเอง โดยมีครูเป็นผู้คอย ดูแล แนะนำ ไม่ใช่เป็นธุรกิจของโรงเรียน ซึ่งจะทำให้เด็กไม่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของขาดความกระตือรือร้น และคิดไม่เป็นการทำมาหากินเป็นอย่างไร อย่างไรก็ตามการสอนวิชาอาชีพ ไม่จำเป็นต้องงดการสอน วิชาการการสอนวิชาการเท่าเดิม แต่การสอนวิชาอาชีพเป็นส่วนเสริม ซึ่งแม้เด็กจะมุ่งเรียนต่อ ก็ไม่ถือเป็นเรื่อง เสียหาย กลับเป็นการปลูกฝัง คุณธรรมให้มีความซื่อสัตย์ ขยัน อดทน และหมั่นศึกษาหาความรู้”

นอกจากนี้ ดร.โกวิท วรพิพัฒน์ (2534) ได้สรุปประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการศึกษา เพื่ออนาคตของชาติไว้ดีกว่า :-

“.....การศึกษาแปลว่า การพัฒนา วิชาหนังสือ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเท่านั้น การวัดว่าใครมีการศึกษามากน้อยเพียงไร จะต้องวัดว่าผู้นั้นมีความขยัน มีความรับผิดชอบ คิดเป็น ทำเป็น สามารถทำงาน ร่วมกันกับผู้อื่น มีคุณธรรม ศีลธรรม มีความสามารถในการดำรงชีวิตเพียงใด และมีความสามารถในการนำ ความรู้มาใช้กับชีวิตและสังคมเพียงใดด้วย

.....การเรียนการสอนในโรงเรียนควรเน้นระบบการทำงานเป็นกลุ่มให้มากขึ้น เพราะกิจกรรมกลุ่ม จะช่วยให้สมาชิกเป็นคนมีระบบ เป็นการส่งเสริมประชาธิปไตยให้อยู่ในสายเลือดได้ ส่วนการศึกษาทั้งระบบ ควรให้นักเรียน ชุมชน มีส่วนรับผิดชอบ จะได้รับจักตนเอง ชุมชน มั่นใจและภูมิใจในตนเองในหมู่คณะ ในชุมชน อันเป็นการนำไปสู่การเป็นมนุษยที่มีอิสระ มีความรับผิดชอบ”

ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2531 ถึงปัจจุบัน สำนักนายกรัฐมนตรีและกรมสามัญศึกษา ได้ร่วมกันจัดทุน สนับสนุนการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนให้กับโรงเรียนที่ประสบทุกข์ภัยในภาคใต้ เงินช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติใต้ฝุ่นเเก เงินโครงการฟื้นฟูบูรณะและพัฒนาจังหวัดชุมพร เงินอุดหนุน โครงการน้ำพระทัยจากในหลวงเพื่อการดำเนินงานกิจการสหกรณ์โรงเรียน และเงินอุดหนุนโครงการส่งเสริม อาชีพอิสระ รวมจำนวนโรงเรียนที่ได้รับบงช่วยเหลือประมาณ 780 โรงเรียน ส่วนในปี พ.ศ. 2535 จะมีการ ขยายเพิ่มขึ้นอีก 600 โรงเรียน และโรงเรียนที่ยังไม่เข้าโครงการก็จะได้งบประมาณสนับสนุนในปีการศึกษา ต่อๆไปจนครบทุกโรงเรียน เพื่อดำเนินการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของ นักเรียน กรมสามัญศึกษา ได้ขยายการให้เงินทุนสนับสนุนไปยังจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ โรงเรียนที่ขาดแคลน โรงเรียนในท้องที่ห่างไกล ตลอดจนโรงเรียนในเมือง และโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีความสนใจ ซึ่งในการ ดำเนินการดังกล่าว โรงเรียนแต่ละโรงมีสภาพที่แตกต่างกันทั้งในด้านบุคลากร ทรัพยากรที่มีตลอดจนข้อจำกัด ต่างๆ ที่มีการปฏิบัติที่หลากหลายไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นเพื่อให้โรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องได้ เข้าใจหลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติที่เน้นไปในทิศทางเดียวกัน จึงเป็นการสมควรที่จะจัดทำแนวทางดำเนินงานการ ประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน เพื่อเสนอแนะขอขยายและการปฏิบัติตนอันจะ ก่อให้เกิดความมั่นใจและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนตามที่มุ่งหวัง

หลักการแนวคิดการประกอบอาชีพอิสระ
เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน

บทที่ 2

หลักการและแนวคิดการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน

ความหมายของอาชีพอิสระ

เมื่อกล่าวถึงคำว่า “อาชีพ” โดยทั่วไปแล้วย่อมหมายถึง งานที่ทำเป็นประจำเพื่อให้มีรายได้ในการเลี้ยงชีพ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ อาชีพอิสระและอาชีพรับจ้าง

1. อาชีพอิสระ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายของคำว่า อาชีพอิสระไว้ว่า “งานที่ทำเป็นประจำเพื่อเลี้ยงชีพตนเอง” ซึ่งก็หมายถึง อาชีพใดก็ตามที่ผู้ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการ มีการวางแผน การจัดการและการดำเนินการด้วยตนเองทั้งนี้ กิจกรรมอาจใหญ่หรือเล็กขึ้นอยู่กับกำลังความสามารถและทุนทรัพย์ โดยแบ่งเป็น

1.1 อาชีพผู้ผลิต ได้แก่ อาชีพ ที่ผู้ดำเนินการผลิตชิ้นงานเพื่อจำหน่าย เช่น งานประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ เครื่องปั้นดินเผา ผลิตผลทางการเกษตร ฯลฯ เป็นต้น

1.2 อาชีพบริการ ได้แก่ อาชีพที่ผู้ดำเนินการได้อำนวยความสะดวกหรือให้บริการแก่ผู้บริโภค เช่น ช่างซ่อมวิทยุโทรทัศน์ แม่ค้า ช่างตัดผม ช่างเสริมสวย ฯลฯ เป็นต้น

2. อาชีพรับจ้าง หมายถึงอาชีพใดก็ตามที่ผู้ประกอบอาชีพไม่ได้เป็นเจ้าของกิจการเอง แต่ทำงานภายใต้ระบบหรือข้อกำหนดของหน่วยงาน หรือนายจ้างที่ตนสังกัดอยู่ เช่น ข้าราชการ ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ พนักงานห้างร้าน บริษัท ฯลฯ เป็นต้น

สำหรับความหมายการประกอบอาชีพอิสระของกรมสามัญศึกษา คือ การรวมกลุ่มของนักเรียนเพื่อหารายได้ระหว่างเรียน โดยมีการวางแผน การจัดการ และดำเนินการด้วยกลุ่มตนเองตามสภาพเวลา กำลังความสามารถจนก่อให้เกิดคุณธรรม มีนิสัยรักการทำงานและเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ

หลักการของการประกอบอาชีพอิสระ

ในการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระของกรมสามัญศึกษา มีหลักเกณฑ์ที่สอดคล้องกับการดำเนินการดังนี้

1. หลักการจัดการศึกษาเพื่อชีวิต ชุมชน และสังคม
2. หลักการพึ่งตนเองและควมมีอิสระแก่ตนเอง
3. หลักการจัดการ นำความรู้ และประสบการณ์มาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง
4. หลักการเรียนรู้จากสภาพปัญหา สิ่งแวดล้อมและการปฏิบัติจริง
5. หลักการตัดสินใจในการเลือกอาชีพที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ความสนใจ ความถนัด และความสามารถ

แนวคิดที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ

1. การประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาเป็นกิจกรรมของนักเรียน ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนสร้างนิสัย ทักษะคิด รู้จักคิด ทำ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง ตลอดจนเป็นกระบวนการเสริมสร้างค่านิยมในการรู้จักทำงานเพื่อเลี้ยงชีพ ประกอบอาชีพสุจริต โดยเน้นอาชีพอิสระให้รู้จักคิดสร้างงานมากกว่าความใฝ่ใจในอาชีพรับจ้าง
2. การประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษาเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้คุณธรรมด้วยการปฏิบัติจริงจากการทำงานร่วมกันของนักเรียน จนเกิดคุณลักษณะความเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ ความมีวินัย ความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ขึ้นในตนเอง มิใช่เกิดจากการพร่ำสอนจากบิดา มารดา และครูเพียงฝ่ายเดียว
3. การประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษาเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนเสริมหลักสูตรตามแนวทางแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจและสภาพสังคมปัจจุบัน เป็นวิธีการหนึ่งของการป้องกันและแก้ปัญหาค่าครองชีพ เป็นกระบวนการฝึกลักษณะนิสัยให้เยาวชนผู้สูงอายุก้าวคิด ก้าวตัดสินใจ และกล้าทำ อย่างมีข้อมูล มีลำดับขั้นตอนและมีจิตใจที่พร้อม จะเริ่มต้นใหม่ได้อีกหลังจากวิเคราะห์ผลได้ ผลเสียจากประสบการณ์ของตนเอง
4. การพัฒนากิจกรรมการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนเป็นการริเริ่มงานจากนโยบายระดับกรมสามัญศึกษา โดยเริ่มจัดเป็นกิจกรรมอิสระตามความสนใจ ให้รักเรียนรู้และเห็นประโยชน์จากการทำงาน ในขณะเดียวกันโรงเรียนก็เร่งพัฒนาบุคลากรให้เข้าใจคุณค่าของกิจกรรม โดยเลือกเนื้อหาและประสบการณ์เรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงดำเนินกิจกรรมหลายรูปแบบ ประยุกต์เป็นกิจกรรมเสริมในกิจกรรมต่างๆในหลักสูตร เช่น กิจกรรมสหกรณ์ กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมเนตนาารี กิจกรรมพิเศษ เป็นต้น

หลักเกณฑ์การประกอบอาชีพอิสระ

ตามประกาศของกรมสามัญศึกษา เรื่องหลักเกณฑ์ตามโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อ การมีรายได้ระหว่างเรียนของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ณ วันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2533 ได้ประกาศไว้ ดังนี้

1. โรงเรียนตั้งคณะกรรมการขึ้นประมาณ 7 คน มีหัวหน้าสถานศึกษาเป็นประธานกรรมการ ทำหน้าที่ควบคุมการใช้จ่ายและการดูแลรักษาเงิน รวมทั้งส่งเสริมและพิจารณาอนุมัติโครงการกรรมการ ควรเป็นข้าราชการครูในโรงเรียน 3 คน และเป็นบุคลากรนอกโรงเรียน 3 คน คือ นักการธนาคาร นักธุรกิจ และผู้นำชุมชน
2. ให้นักเรียนแต่ละโรงเรียนรวมกลุ่มกัน ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป เสนอโครงการอาชีพอิสระ เพื่อการมี รายได้ระหว่างเรียน เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติและจัดสรรเงินตามความเหมาะสมและความเป็นไป ได้ของโครงการ ทั้งนี้ นักเรียนต้องใช้จ่ายเงินที่นักเรียนแต่ละคนมีส่วนร่วม ลงทุนตามความสามารถของแต่ละคน ก่อน ขาดเหลืออย่างไรจึงให้นักเรียนเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณา ให้ยืมเงินจากทุนโรงเรียนมีอยู่ แต่ทั้งนี้ จะยืมได้ไม่เกินคนละ 500 บาท หากนักเรียนไม่รวมกลุ่มกันตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป จะไม่มีสิทธิ์ได้รับการพิจารณา ให้ยืมเงินทุน
3. ในการยืมเงินทุนให้มีข้อตกลงกำหนดเวลาชำระเงินหรือทยอยส่งคืนให้โรงเรียนเพื่อใช้เป็นทุน ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียนกลุ่มอื่นต่อไป
4. โรงเรียนจัดให้มีที่ปรึกษา ผู้ตรวจสอบบัญชี ผู้รู้ในวิชาชีพสาขาต่างๆ ดูแลคุณธรรมในการทำงาน การปฏิบัติงานตามโครงการ การทำงานอย่างมีระบบ การทำบัญชีการประชุม ปรึกษาหารือการบันทึกข้อตกลง และมีการปฏิบัติตามข้อตกลงนั้นๆ ของนักเรียน อาจตั้งครู อาจารย์หรือผู้ที่เห็นสมควรคนใดคนหนึ่งหรือหลาย คนก็ได้
5. ให้โรงเรียนส่งโครงการที่คณะกรรมการอนุมัติและรายงานผลตามโครงการให้จังหวัดเขตการศึกษา และกรมสามัญศึกษาทราบ เพื่อพิจารณาหาทางสนับสนุนและเผยแพร่ต่อไปในกรณีที่นักเรียนนำเงินไป ดำเนินการตามโครงการแล้วขาดทุนหรือไม่สามารถนำเงินที่ยืมไปส่งคืนเมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วให้โรงเรียน เสนออนุมัติต่อคณะกรรมการ แล้วรายงานให้กรมสามัญศึกษาทราบ
6. ให้กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษาและจังหวัด นิเทศ ติดตามผล ให้การสนับสนุนการดำเนินการ ตามโครงการแล้วรายงานผลการดำเนินงาน เสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

การนำการประกอบอาชีพอิสระสู่การปฏิบัติ

1. การกำหนดให้มีนักการธนาคาร นักธุรกิจ ผู้นำชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมเป็นกรรมการนั้น เป็นการกำหนดโครงสร้างแนวปฏิบัติงาน บนพื้นฐานการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับชุมชน จึงเป็นภาระของผู้นำหน่วยงานทางการศึกษาที่ต้องศึกษาหาวิธีที่เหมาะสมในการชักชวน โนมน้าวนำทรัพยากรบุคคล โดยเฉพาะ ผู้นำชุมชนและผู้รู้ทางการเงินและเศรษฐกิจเข้ามาช่วยเหลือเกื้อกูลกิจกรรม ส่งเสริมอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา

2. การกำหนดให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม เป็นบริษัท เป็นชมรม ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป เป็นการกำหนดกรอบไว้ให้นักเรียนฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม เพราะการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยร่วมคิด ร่วมทำงานกับคนอื่น ย่อมทำให้ผู้เรียนได้ฝึกหัดปรับปรุงตนได้หลายแง่มุม อีกประการหนึ่ง โดยทั่วไปเป็นที่ยอมรับกันว่า การเสริมสร้างลักษณะนิสัยให้คนไทยทำงานเป็นกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งที่ตรงกับสภาพความต้องการจำเป็นของสังคมไทยเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้การทำงานเป็นกลุ่มจะทำให้เกิดระบบการจัดการ ระบบการวางแผนงาน ระบบการปรึกษาหารือ ระบบการประชุม ระบบอภิปรายเสนอเหตุผลเพื่อหาข้อยุติ ซึ่งจะเป็นขั้นตอนและกระบวนการทำงานที่ทำให้เกิดระบบการบันทึกช่วยจำข้อตกลงต่างๆ ไม่เหมือนกับงานเดี่ยวๆ คนเดียวที่คิดจะเลิกทำเมื่อไรก็ได้ ไม่จำเป็นต้องมีระบบ จะเห็นได้ว่า การทำงานเป็นกลุ่มจะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝน ตนเองมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อหมู่คณะและสังคมมากขึ้น อันเป็นรากฐานสำคัญของการดำรงชีวิตในระบอบประชาธิปไตย

3. การดำเนินการส่งเสริมกิจกรรมอาชีพอิสระในโรงเรียน ควรคำนึงถึงดุลยภาพ การจัดการศึกษา กล่าวคือ การดูแลและส่งเสริมกิจกรรมต้องไม่ทำให้นักเรียนเสียผลการเรียน ลักษณะกิจกรรมอาชีพควรเป็นกิจกรรมง่ายๆ มีกระบวนการไม่สลับซับซ้อน ดำเนินกิจกรรมตามโครงการในระยะสั้นๆ เป็นการลงทุนน้อยแต่ได้ผลลัพธ์เร็ว เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของนักเรียนไม่ควรเป็นกิจกรรมที่ใหญ่โตที่ต้องลงทุนสูงจนก่อให้เกิดความกังวลแก่นักเรียน

4. การจัดการเรียนการสอนในกระบวนการบริหารหลักสูตร เพื่อสร้างคุณลักษณะในการคิดสร้างงานของนักเรียน มีแนวทางในการเสริมสร้างกิจกรรม ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระดังนี้

4.1 กิจกรรมการเรียนการสอนทุกรายวิชาในหลักสูตร ผู้สอนอาจคิดกิจกรรมในรายวิชาของตนเองกำหนดกิจกรรมไว้ในแผนการสอน โดยกำหนดวิธีการประเมินผลอัตราการให้คะแนนตามสัดส่วนในการประเมินผล

4.2 ส่งเสริมให้มีกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการในสถานศึกษา มีกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี หรือยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมอื่นๆ เช่น กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมสหกรณ์ ชุมชนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ชุมชนการท่องเที่ยว กลุ่มอาชีพอิสระ (การเกษตร คหกรรม ศิลปกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ศิลปหัตถกรรม ฯลฯ) โดยมีอาจารย์เป็นที่ปรึกษากิจกรรม ติดตามผล และประเมินผล กิจกรรม

4.3 กิจกรรมอิสระ ที่กำหนดเวลาไว้ในหลักสูตร โรงเรียนควรสนับสนุนให้นักเรียนผู้สนใจประกอบอาชีพอิสระ เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนตามความสมัครใจ สนับสนุนให้อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการเป็นผู้นิเทศ ติดตาม และรวบรวมผลงานและเอกสารต่างๆ ตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนดไว้ในโครงการ ส่งเสริมอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน

4.4 กิจกรรมพิเศษ เป็นกิจกรรมตามโอกาสและวาระที่เหมาะสม ซึ่งโรงเรียนสามารถจัดได้ เช่น กิจกรรม แสดงผลผลิต ผลงานที่นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องภาคภูมิใจ นอกจากนั้นเป็นการหารายได้แล้ว ควรเป็นกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมอาชีพอิสระในโรงเรียน เป็นการส่งเสริมบำรุงขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

การประกอบอาชีพอิสระกับหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533

การประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนเป็นการจัดการศึกษาในลักษณะบูรณาการรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรมาจัดเป็นประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียนได้ฝึกงานอาชีพ อย่างครบวงจรให้มีรายได้ระหว่างเรียน มุ่งเน้นคุณธรรมค่านิยมที่พึงประสงค์อย่างสอดคล้องสัมพันธ์กับหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ทุกระดับ จะเห็นได้จาก จุดหมาย หลักการ โครงสร้างของหลักสูตร ซึ่งได้ระบุไว้อย่างชัดเจนเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้อง ในการประกอบอาชีพ ดังนี้

1. หลักการของหลักสูตร ซึ่งมีหลักการทั้งหมด 3 ข้อ และ ข้อที่มุ่งส่งเสริมการประกอบอาชีพ ทั้ง 2 ระดับ ดังนี้

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ข้อ 1. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ของตนเอง

ข้อ 2. เป็นการศึกษาทั่วไป เพื่อเป็นพื้นฐาน สำหรับการประกอบอาชีพและหรือการศึกษาต่อ

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ข้อ 1. เป็นการศึกษาเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะเฉพาะด้านที่สามารถ นำไปประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม

ข้อ 2. เป็นการศึกษาที่สนองต่อการพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น หรือ การศึกษาต่อ ตามหลักการดังกล่าว เมื่อโรงเรียนได้บริหารหลักสูตรโดยการจัดการให้ผู้เรียนประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน ผู้เรียนจะค้นพบความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และมีทักษะในการประกอบอาชีพด้วยตนเอง ตลอดจนเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพและพัฒนาอาชีพท้องถิ่นต่อไป

2. จุดหมายของหลักสูตร เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอาชีพ มีดังนี้

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ข้อ 6.) มีทัศนคติที่ดีต่อสมาชิกทุกคน มีนิสัยรักการทำงาน และมีความสามารถในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัด และความสนใจของตนเอง

ข้อ 7.) มีทักษะพื้นฐานในการประกอบสมาชิกมีความสามารถในการจัดการ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ข้อ 7. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ และเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ

ข้อ 8. มีนิสัยรักการทำงานเต็มใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีทักษะในการจัดการ

3. โครงสร้างของหลักสูตร มีการแบ่งโครงสร้างตามลักษณะวิชาบังคับและวิชาเลือกเสรี แต่ถ้าจะแบ่งตามลักษณะการจัดในโรงเรียน อาจแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

3.1 วิชาสามัญ มีทั้งกลุ่มภาษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ พละนามัย ศิลปะศึกษา และสังคมศึกษา ทุกรายวิชามุ่งหวังที่จะให้นักเรียนได้เรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพของตนเอง และบางรายวิชานักเรียนยังสามารถประกอบอาชีพอิสระได้โดยตรงได้อีกด้วย เช่น

- ความรู้จากภาษาไทย สามารถนำไปใช้ในการเขียนบทความ นวนิยาย รับจ้างสอนภาษาไทยให้ชาวต่างประเทศ
- ความรู้จากภาษาต่างประเทศ นำไปใช้ในการเป็นมัคคุเทศก์ หรือการแปลเอกสาร
- ความรู้จากคณิตศาสตร์ นำไปใช้ในการเป็นนักบัญชี นักสถิติ นักคอมพิวเตอร์
 - ความรู้จากวิทยาศาสตร์ นำไปใช้ในการเป็นนักประดิษฐ์ นักทดลอง
 - ความรู้จากศิลปะศึกษาและศิลปะ นำไปใช้ในการเป็นนักแสดง นักดนตรี นักออกแบบ นักเขียนโปสเตอร์ หรือประติมากรรมศิลปะจำหน่าย เป็นต้น

อนึ่งในการประกอบอาชีพใดได้นั้น ผู้ประกอบการจะต้องใช้ความรู้พื้นฐานในวิชาสามัญนำไปประยุกต์ใช้ด้วย เช่น อาชีพธุรกิจ ต้องใช้ความรู้ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะศึกษาบางแขนง หรืออาจต้องใช้ความรู้ในวิชาพละนามัยด้วยในบางกรณี โดยใช้ประกอบกับวิชาชีพธุรกิจ ในการจัดการ การขาย การตลาด และการผลิต ตลอดจนการตัดสินใจ การแก้ปัญหาต่างๆด้วย ดังนั้นผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องจึงควรดำเนินการให้ครูผู้สอนในวิชาสามัญได้ตระหนักในความสัมพันธ์ของวิชาดังกล่าวแล้วนำไปสอนนักเรียนให้เห็นคุณค่าและปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

3.2 วิชาชีพ เป็นวิชาเลือกเสรี แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ

3.2.1 กลุ่มงานผลิต

3.2.2 กลุ่มงานบริการ

3.2.3 กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ

3.2.4 กลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน

กลุ่มงานผลิตและงานบริการ ทั้ง 2 กลุ่มนี้ มีรายวิชา ให้เลือกอย่างกว้างขวางทั้งอาชีพเกษตร ช่างอุตสาหกรรม คหกรรม พาณิชยกรรม ศิลปกรรม และอื่นๆวิชาเหล่านี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ทักษะการผลิต บริการ การตลาด และการจัดทำบันทึกการปฏิบัติงาน การทำบัญชี เป็นต้น วิชาเหล่านี้จะช่วยฝึกให้นักเรียนสามารถคิดวางแผน การประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนได้เป็นอย่างดี

กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ วิชาอาชีพในกลุ่มนี้ มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความสามารถในการตัดสินใจ ด้านการจัดการ และการตลาด เป็นการเสริมให้งานผลิตและงานบริการมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

เช่น รายวิชาการประกอบธุรกิจขนาดเล็ก งานบัญชีต่างๆ กฎหมายพาณิชย์ เป็นต้น

กลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน กลุ่มวิชานี้มีเพียงรายวิชาเดียว คือ ช 041 ปฏิบัติงานอาชีพ...เป็นรายวิชาเพื่อการประกอบอาชีพระหว่างเรียน ผู้เรียนจะต้องผ่านรายวิชาอาชีพที่มีเนื้อหาและทักษะตรงกับรายวิชานี้มาก่อน และหรือโรงเรียนได้ตรวจสอบแล้วว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานเพียงพอที่จะเรียนวิชานี้ได้ โดยโรงเรียนจะแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาอนุมัติโครงการ กำหนดหน่วยการเรียนรู้ ตามความเหมาะสมกับอาชีพที่เลือก ติดตามประเมินผลโครงการ และโรงเรียนจะต้องกำหนดให้มีอาจารย์ที่ปรึกษาประจำตัวนักเรียนหรือกลุ่มนักเรียน เพื่อให้คำปรึกษา นิเทศและติดตามประเมินผลการปฏิบัติโครงการ ทั้งนี้อาจลงทะเบียนเรียนภายใน 1 ภาคเรียน หรือหลายภาคเรียนก็ได้ แต่เมื่อรวม 3 ปี แล้วต้องไม่น้อยกว่า 12 หน่วยการเรียนรู้

ตัวอย่าง การจัดวิชาอาชีพกลุ่มที่ 4 งานอาชีพอิสระระหว่างเรียน ช 041 ปฏิบัติงานอาชีพ.....

ภาคเรียนที่ 1 นักเรียนเลือกเรียนรายวิชา ช 0125 การเลี้ยงเป็ด

ภาคเรียนที่ 2 ต้องการเลือกเรียนงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน ช 041 ปฏิบัติงานอาชีพการเลี้ยงเป็ด โดยเสนอโครงการต่อคณะกรรมการดำเนินการกำหนดหน่วยการเรียนรู้ การติดตามประเมินโครงการ การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษา ฯลฯ เพื่อดำเนินการเรียนการสอนตามโครงการที่เสนอ และหรือนักเรียนบางกลุ่มบางคนซึ่งมีทักษะตรงกับรายวิชานี้มาก่อน โรงเรียนได้ตรวจสอบแล้วว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานพอที่จะเรียนรายวิชานี้ ก็สามารถเสนอโครงการเรียนรายวิชา ช 041 ปฏิบัติงานอาชีพได้เช่นเดียวกัน อนึ่งถ้าโรงเรียนเห็นว่า ยังมีอาชีพที่นอกเหนือไปจากรายวิชาที่กำหนดไว้ในหลัก สูตร และเพื่อให้ นักเรียนประกอบอาชีพอิสระได้อย่างหลากหลายและสอดคล้องกับท้องถิ่นมากขึ้น โรงเรียนก็สามารถจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นได้ โดยการนำรายวิชาที่มีอยู่มาพัฒนาหรืออาจสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ ทั้งนี้ ต้องเสนอกรมวิชาการ พิจารณาเห็นชอบ โดยผ่านกลุ่มนักเรียน สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด และเขตการศึกษา

3.3 กิจกรรม กิจกรรมตามโครงสร้างของหลักสูตร แบ่งเป็น

3.3.1 กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

3.3.2 กิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมแก้ปัญหาและหรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้

3.3.3 กิจกรรมอิสระของผู้เรียน

กิจกรรมทั้ง 3 ลักษณะ โรงเรียนสามารถนำการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน มาจัดได้ในคาบกิจกรรมดังกล่าวตามความเหมาะสม ดังเช่น ในคาบกิจกรรมแนะแนว ครูแนะแนวสามารถให้คำปรึกษาและความรู้เกี่ยวกับข้อมูลทางด้านอาชีพ การตัดสินใจเลือกอาชีพ เป็นต้น ในคาบกิจกรรมตามระเบียบ นักเรียนตัดสินใจเลือกกิจกรรมทางด้านอาชีพได้ ตลอดจนกิจกรรมอิสระของผู้เรียน นักเรียนสามารถรวมกลุ่มประกอบอาชีพอิสระได้เป็นต้น

จากความสอดคล้องสัมพันธ์กันของหลักสูตรมัธยมศึกษาทั้งหลักการ จุดหมายโครงสร้างกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน โดยสรุปโรงเรียนสามารถดำเนินการให้นักเรียนปฏิบัติเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1. กลุ่มนักเรียนที่เลือกเรียนรายวิชา กลุ่มงานผลิต งานบริการ งานเสริมการผลิตและบริการในกรณีที่นักเรียนได้ลงทะเบียนเรียนรายวิชาเลือกต่างๆแล้ว นักเรียนต้องการเรียนซ้ำในรายวิชาเดิม เพื่อฝึกทักษะเพิ่มเติม และหรือเพื่อหารายได้ระหว่างเรียนโรงเรียนก็ชอบที่จะกระทำได้

2. กลุ่มนักเรียนที่เลือกเรียนรายวิชา ช 041 ปฏิบัติงานอาชีพซึ่งต้องเรียนอย่างน้อย 12 หน่วยการเรียนรู้ ผู้เรียนจะต้องผ่านรายวิชาอาชีพที่มีเนื้อหาและทักษะตรงกับรายวิชานี้มาก่อนและหรือโรงเรียนได้

ตรวจสอบแล้วว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานเพียงพอที่จะเรียนรายวิชานี้ได้ โดยโรงเรียนต้องตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาอนุมัติโครงการ กำหนดหน่วยการเรียนรู้ ติดตามประเมินผล รวมทั้งมีครูที่ปรึกษาประจำตัวนักเรียน หรือกลุ่มนักเรียนด้วยทั้งนี้อาจลงทะเบียนภายใน 1 ภาคเรียน หรือหลายภาคเรียนก็ได้

3. กลุ่มนักเรียนที่เลือกกิจกรรมตามโครงสร้างของหลักสูตร โดยโรงเรียนจัดคาบให้นักเรียน ได้มีการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน

4. กลุ่มนักเรียนที่ทำกิจกรรมตามโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของกรมสามัญศึกษา

การบริหารงานการประกอบอาชีพอิสระ
เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน

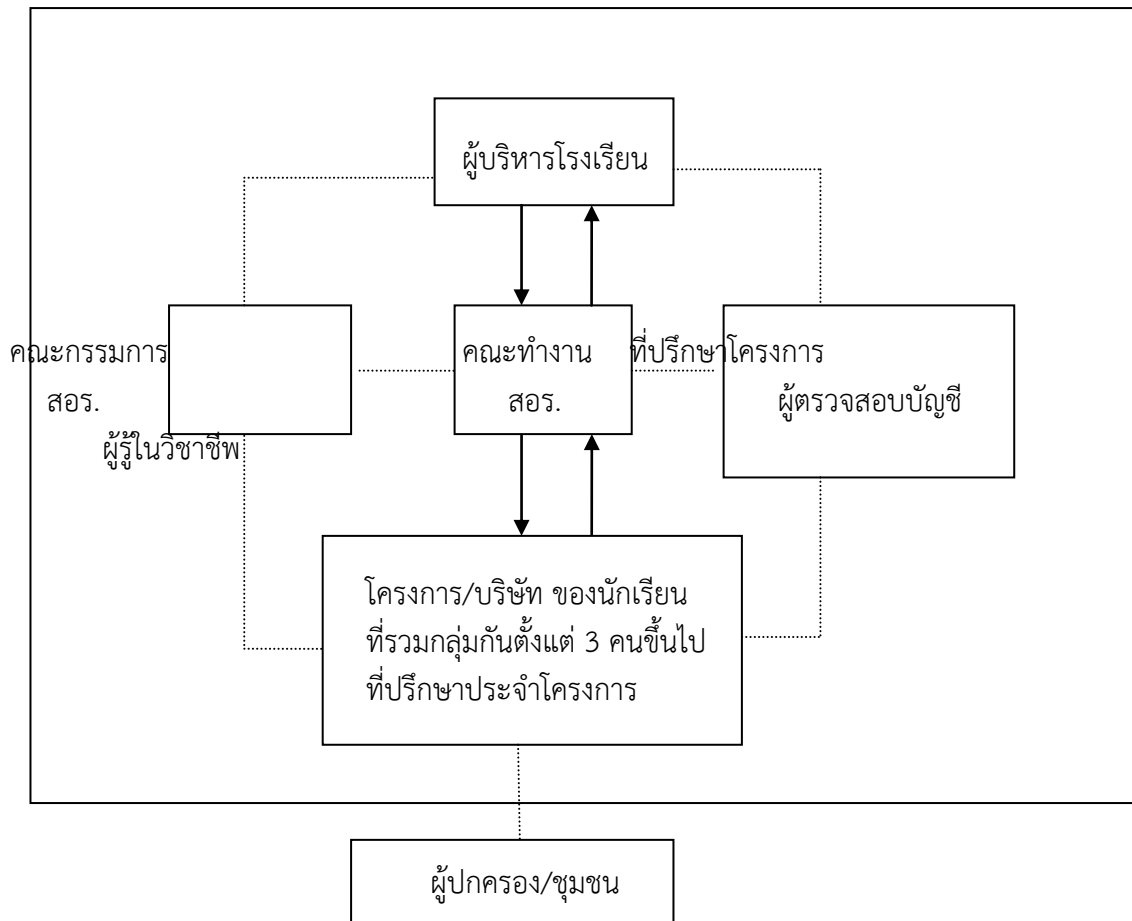
บทที่ 3

การบริหารการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน

การดำเนินงานการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียนตามทิศทางการจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษานั้น ผู้เกี่ยวข้องที่สำคัญในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติคือผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งมีภาระหน้าที่ในการส่งเสริมให้สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม ตลอดจนสภาพการเปลี่ยนแปลงของชาติบ้านเมือง และเป็นไปตามหลักการ จุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตร จึงจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องตระหนักถึงความสำคัญ ตามบทบาทและดำเนินการหรือประสานให้บุคลากรทุกฝ่ายรู้ เข้าใจ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบให้สัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ ซึ่งส่งผลให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการประกอบอาชีพ นำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ คุณธรรม ไปใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งจะเป็นส่วนเสริมสร้างให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าสามารถพัฒนาตนเอง และสังคมสืบไป

การบริหารงานดังกล่าวจะดำเนินการไปได้ด้วยดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารบุคลากรในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียน จำเป็นจะต้องรู้ บทบาทหน้าที่และความสัมพันธ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานการประกอบอาชีพอิสระทุกคน อันจะส่งผลให้งานสำเร็จผลตามเป้าหมาย ดังตัวอย่างแผนภูมินี้

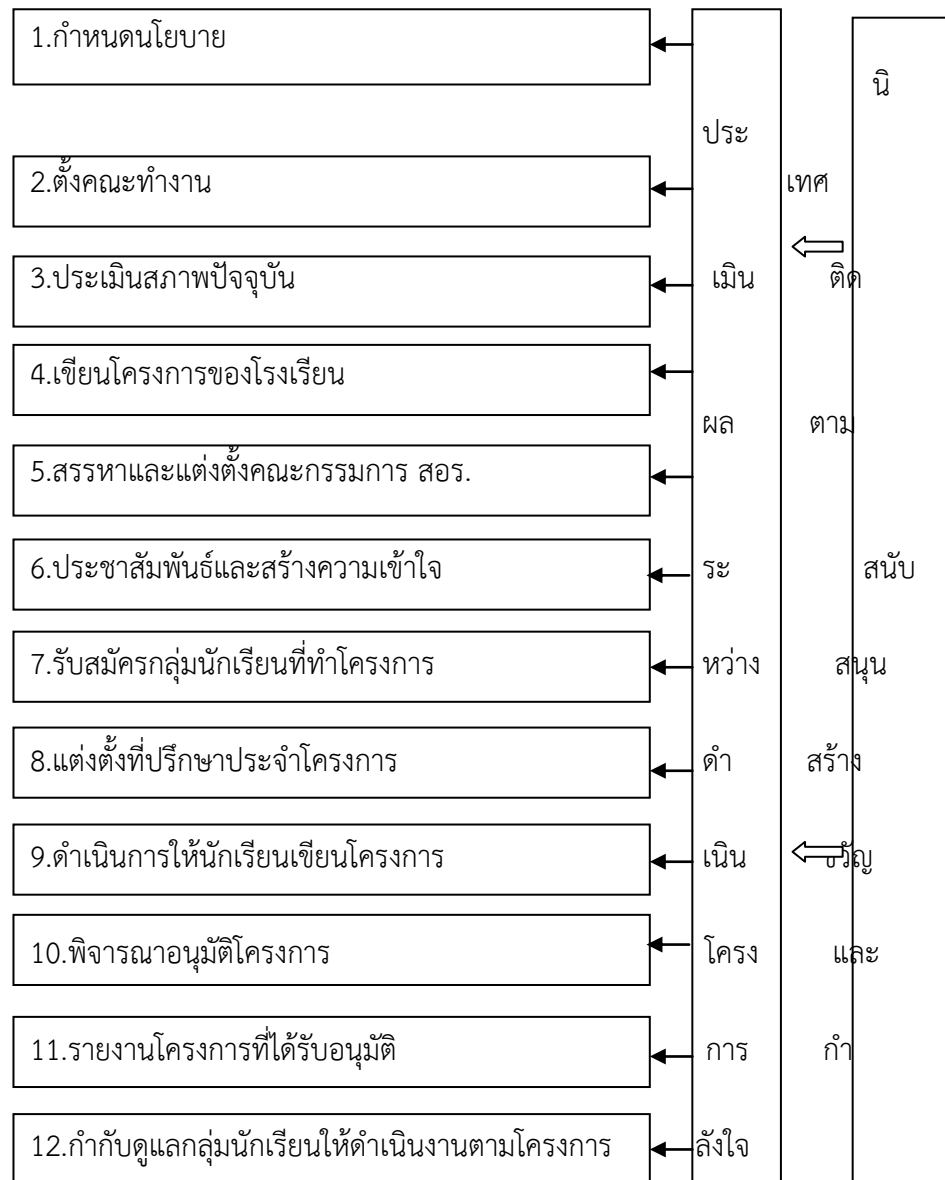
แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของบุคลากร

ขั้นตอนการบริหารงานการประกอบอาชีพอิสระ

ในการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์นั้น แนวทางหนึ่งซึ่งนำมาใช้ในการดำเนินการนั้น ได้นำหลักบริหารที่ยอมรับกันทั่วไป ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน การวางแผน การปฏิบัติงานตามแผนและการประเมินผลมากำหนดเป็นแผนภูมิ พร้อมทั้งรายละเอียดแต่ละขั้นตอนเพื่อเป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องต่อไป

แผนภูมิแสดงขั้นตอนการบริหารการประกอบอาชีพอิสระ

หมายเหตุ บางขั้นตอนโรงเรียนอาจดำเนินการไปพร้อมกัน

1. การกำหนดนโยบาย

ผู้บริหารโรงเรียนและ หรือคณะทำงานการประกอบอาชีพอิสระร่วมกัน ศึกษาข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น นโยบายการศึกษา หลักสูตร ทิศทางการจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษา รวมทั้งหลักเกณฑ์การประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง มากำหนดเป็นนโยบายของนักเรียน แล้วจึงให้บุคลากรในโรงเรียนทราบโดยทั่วกัน

2. การแต่งตั้งคณะทำงาน

ก่อนการดำเนินการในขั้นตอนต่างๆที่กำหนด โรงเรียนควรสรรหาและแต่งตั้งครู-อาจารย์ ตามความเหมาะสม เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ ซึ่งอาจตั้งเป็นคณะทำงานหรือบุคคลผู้รับผิดชอบโครงการใดคนหนึ่งก็ได้ ขึ้นอยู่กับความพร้อมของบุคลากรในโรงเรียน แต่โรงเรียนพึงตระหนักว่าสามารถตั้งเป็นคณะทำงานร่วมรับผิดชอบโครงการ จะส่งผลให้การดำเนินงานบรรลุผลมากยิ่งขึ้น โดยบุคคลเหล่านี้มีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกับผู้บริหารตามขั้นตอนการบริหารการประกอบอาชีพอิสระทุกขั้นตอน

3. การประเมินสภาพปัจจุบัน

การประเมินสภาพปัจจุบัน จะทำให้โรงเรียนและคณะทำงานได้ทราบข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับความพร้อมของบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ปัญหาอุปสรรค ลักษณะอาชีพในท้องถิ่น ตลอดจนสภาพการจัดหลักสูตร รายวิชา กิจกรรมที่สอดคล้อง สัมพันธ์กับการดำเนินการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน ทั้งนี้ เพื่อนำสภาพดังกล่าวไปเป็นข้อมูล สำหรับการวางแผน เขียนโครงการอาชีพอิสระของโรงเรียนและเตรียมความพร้อมในการดำเนินการต่อไปสำหรับวิธีการให้ได้มาซึ่งข้อมูลนั้นโรงเรียนสามารถออกแบบสำรวจสัมภาษณ์ สังเกต ประชุมศึกษาจากเอกสาร ตามควรแก่กรณี

4. การเขียนโครงการของโรงเรียน

เมื่อโรงเรียนได้ทราบข้อมูลจากการประเมินสภาพปัจจุบันแล้ว โรงเรียนและคณะทำงานควรนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เรียบเรียงและรวบรวมให้เห็นสภาพความพร้อมในด้านต่างๆหรือปัญหาอุปสรรคแล้วนำมาวางแผนโครงการของโรงเรียนโดยระบุเหตุผลวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และการดำเนินการแก้ปัญหาและพัฒนา ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียนในรูปของโครงการต่อไป ในการวางแผนและเขียนโครงการนั้น โรงเรียนควรยึดหลักการร่วมคิดร่วมทำ โดยใช้แบบฟอร์มการเขียนโครงการของกรมสามัญศึกษาที่โรงเรียนใช้อยู่แล้ว

5. การสรรหาและแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ

ผู้บริหารและหรือคณะทำงาน ควรสรรหา แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระขึ้น
ประมาณ 7 คน ประกอบด้วย

- 5.1 ผู้บริหารโรงเรียน ประธานกรรมการ
- 5.2 ครู-อาจารย์ในโรงเรียน กรรมการ
- 5.3 ครู-อาจารย์ในโรงเรียน กรรมการ
- 5.4 นักการธนาคาร กรรมการ
- 5.5 นักธุรกิจ กรรมการ
- 5.6 ผู้นำชุมชน กรรมการ
- 5.7 ครู-อาจารย์ในโรงเรียน กรรมการและเลขานุการ

เหตุที่ให้มีนักการธนาคาร นักธุรกิจ ผู้นำชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมเป็นกรรมการด้วยนั้น เพราะบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีประสบการณ์พอที่จะพิจารณาได้ว่า โครงการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนมีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด รวมทั้งเป็นการระดมทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้และประสบการณ์มาช่วยเหลือโรงเรียน

คณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่ดังนี้

- 5.1 พิจารณานุมัติโครงการประกอบอาชีพอิสระที่นักเรียนเสนอ
- 5.2 ควบคุมการใช้จ่าย และดูแลรักษาเงิน
- 5.3 ส่งเสริม สนับสนุน สร้างขวัญ และกำลังใจ
- 5.4 นิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงาน
- 5.5 พิจารณานุมัติและแก้ปัญหา ในกรณีที่นักเรียนดำเนินการตามโครงการแล้วขาดทุน หรือไม่
สามารถนำเงินที่ยืมมาส่งคืนเมื่อสิ้นสุดโครงการ

6. การประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจ

การประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจการส่งเสริมการประกอบอาชีพ มีจุดหมายเพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ ครู-อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ให้มีความรู้และตระหนักในความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ พร้อมทั้งจะให้การสนับสนุนส่งเสริมด้วยความเต็มใจ โดยโรงเรียนสามารถสร้างความเข้าใจได้ตั้งแนวดำเนินการต่อไปนี้

- 6.1 จัดเตรียมสื่อประกอบการชี้แจง เช่น คู่มือผู้บริหาร คู่มือครูที่ปรึกษา คู่มือนักเรียน โปสเตอร์ วิทยุทัศน์ แผ่นพับ เอกสารที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น
- 6.2 วิธีสร้างความเข้าใจ โรงเรียนอาจใช้วิธีการต่างๆ เช่น การประชุมชี้แจง การแจกเอกสารให้ความรู้ การเชิญวิทยากร การอภิปราย การจัดนิทรรศการ การทำหนังสือเวียนแจ้ง เพื่อทราบ การจัดทำวารสารหรือสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ต่อสื่อมวลชน ฯลฯ

เพื่อทราบ การจัดทำวารสารหรือสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ต่อสื่อมวลชน ฯลฯ
สำหรับการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องนั้น โรงเรียนควรพิจารณาเลือก
ดำเนินการตามความเหมาะสมดังนี้

6.2.1 การทำความเข้าใจแก่ ครู-อาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินการชี้แจง

พร้อมกันทั้งโรงเรียน หรือเฉพาะบุคลากรหลัก แล้วนำไปเผยแพร่ตามฝ่ายงาน /หมวดวิชา ของตนเอง

6.2.2 การทำความเข้าใจกับนักเรียน โรงเรียนดำเนินการชี้แจงพร้อมกันทั้งหมด หรือ มอบหมายให้ครู
ที่ปรึกษาประจำชั้น ไปเผยแพร่แก่นักเรียนในชั้นของตน

6.2.3 การทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง/ชุมชน โรงเรียนอาจประชุมผู้ปกครอง/ชุมชนเฉพาะเรื่อง หรือ
สอดแทรกในการประชุมหรือแจ้งผ่านทางสมาคมต่างๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียนหรือแจ้งในระหว่างกิจกรรมอื่นๆ ที่
โรงเรียนเชิญผู้ปกครองมาร่วม หรือให้นักเรียนนำไปเผยแพร่กับผู้ปกครองของตนเอง เป็นต้น

6.3 สารสำคัญที่โรงเรียนควรพิจารณาประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจในแต่ละกลุ่มนั้น
จะแตกต่างกันออกไป ดังนั้น โรงเรียนควรพิจารณาเนื้อหาสาระในการทำความเข้าใจให้เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม
บุคคล อย่างไรก็ตามมีเนื้อหาสาระหลักที่ทุกกลุ่มควรเข้าใจดังต่อไปนี้

ความสำคัญ และความจำเป็น

ความหมาย หลักการ แนวคิด

หลักเกณฑ์การประกอบอาชีพอิสระ

อาชีพอิสระกับหลักสูตร

-นโยบาย แผน และโครงการของโรงเรียน

ขั้นตอน และปฏิทินดำเนินงานที่ทุกคนควรทราบ

★บทบาท หน้าที่ ของคณะกรรมการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ คณะทำงาน ครู – อาจารย์ที่
ปรึกษา

★ปัจจัยสนับสนุน เช่น แหล่งเงินทุน ครู –อาจารย์ ที่ปรึกษา วัสดุอุปกรณ์

★ประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับ

7. การรับสมัครกลุ่มนักเรียนที่ทำโครงการ

หลังจากนักเรียนได้ทราบถึงแนวทางในการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระของโรงเรียนจนเกิดความ
เข้าใจ และพร้อมที่จะรวมกลุ่มกันดำเนินการด้วยความสมัครใจแล้ว โรงเรียนโดยคณะทำงานหรือผู้รับผิดชอบ
โครงการ ดำเนินการรับสมัครนักเรียน ตามแนวทางดังต่อไปนี้

7.1 เตรียมการรับสมัคร โดยวางแผนการรับสมัคร กำหนดเงื่อนไขการรับสมัครการจัดทำใบสมัคร
กำหนดวิธีการ และวันเวลา สถานที่ในการสมัคร

สำหรับเงื่อนไขการสมัคร เช่น ผู้สมัครควรเป็นนักเรียนระดับชั้นเดียวกันหรือต่างระดับชั้น ที่มีความสนใจในด้านอาชีพอิสระร่วมกัน การรวมกลุ่มกันตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป เป็นต้น

ในการประชาสัมพันธ์ โรงเรียนควรมอบหมายให้ครูที่ปรึกษาประจำชั้นเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนทราบวัน เวลา สถานที่ ตลอดจนเน้นสาระสำคัญของอาชีพอิสระ ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และตัดสินใจรวมกลุ่มสมัคร เข้าร่วมโครงการของนักเรียนเพิ่มเติม และ/หรือในขณะเดียวกัน โรงเรียนอาจดำเนินการด้วยวิธีการอื่นๆ เสริม เช่น ติดประกาศรับสมัคร กระจายเสียงตามสาย ประกาศหน้าเสาธง เป็นต้น

7.2 รับสมัคร...

7.3 รวบรวมข้อมูลจากใบสมัครของนักเรียน เพื่อพิจารณาเสนอแต่งตั้งที่ปรึกษาประจำกลุ่มของนักเรียนต่อไป

(ตัวอย่าง)
ใบสมัคร
การประกอบอาชีพอิสระของนักเรียน

1.ชื่อโครงการ/กลุ่ม/บริษัท.....

2.นักเรียนผู้เข้าร่วมโครงการ/กลุ่ม/บริษัท

2.1.....ชั้น.....

2.2.....ชั้น.....

2.3.....ชั้น.....

2.4.....ชั้น.....

2.5.....ชั้น.....

3.กิจการที่จะดำเนินการ.....

4.ที่ปรึกษาโครงการ/กลุ่ม/บริษัท

กลุ่มขอเลือ ารุที่ปรึกษาเองชื่อ

โรง ยนดำเนินการคัดเลือกครูที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร
(.....)

การแต่งตั้งที่ปรึกษาประจำโครงการ

เมื่อกลุ่มนักเรียนได้เขียนใบสมัครแสดงความจำนงที่จะรวมกลุ่มประกอบอาชีพอิสระแล้วก่อนที่จะให้นักเรียนเขียนโครงการ คณะทำงานควรพิจารณารวบรวมใบสมัครของนักเรียนเพื่อดำเนินการแต่งตั้งที่ปรึกษาประจำโครงการ โดยพิจารณาจากการได้มาของที่ปรึกษาโครงการ คือ

นักเรียนเลือกครูที่ปรึกษาเอง แล้วโรงเรียนแต่งตั้ง

โรงเรียนกำหนดครูที่ปรึกษาแล้วให้นักเรียนเลือก

นักเรียนเขียนใบสมัครแล้วให้โรงเรียนแต่งตั้ง

ครูเป็นผู้เลือกเป็นที่ปรึกษาของนักเรียนเอง

หลังจากได้พิจารณาการได้มาของครูที่ปรึกษาและคณะทำงานควรคำนึงถึงเงื่อนไขเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

8.1 ที่ปรึกษาโครงการ อาจแต่งตั้งให้ประจำโครงการละ 1 คน หรือมากกว่า และที่ปรึกษาแต่ละคน อาจรับผิดชอบนักเรียนกลุ่มเดียว หรือหลายกลุ่มได้แล้วแต่ความจำเป็นตามความเหมาะสม ความเชี่ยวชาญ ความสามารถ ความมั่นใจของที่ปรึกษา รวมทั้งลักษณะงานอาชีพ และอื่นๆ ที่ปรึกษาควรคัดเลือกจากผู้มีความเสียสละมีภาวะผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักและจริงใจต่อศิษย์ และสนใจหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ โดยมีบทบาทหน้าที่ต่อไปนี้

8.1.1 ร่วมกับนักเรียนวิเคราะห์ความถูกต้อง ความเหมาะสมความเป็นไปได้ของโครงการของนักเรียน

8.1.2 ให้คำแนะนำ และตรวจสอบการเขียนโครงการของนักเรียนให้เป็นไปตามที่กำหนด และหลักเกณฑ์การอนุมัติโครงการ

8.1.3 พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของโครงการเสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมอาชีพอิสระ

8.1.4 ดูแลการทำงานของนักเรียนให้ทำงานอย่างเป็นระบบ

8.1.5 ให้ความรู้ คำแนะนำ และหรือเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีประสบการณ์เฉพาะเรื่องมาให้ความรู้ คำแนะนำแก่นักเรียน

8.1.6 ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเงินและบัญชีของโครงการ

8.1.7 ดูแลคุณธรรมของนักเรียน

8.1.8 ให้คำแนะนำในด้านการจัดการ การตลาด การผลิตและบริหาร

8.2 ผู้ตรวจสอบบัญชี โรงเรียนจัดให้มีผู้ตรวจสอบบัญชีทุกโครงการเพื่อกำกับดูแลให้คำปรึกษาในเรื่องการเงินการบัญชี เสนอแนะรูปแบบการทำบัญชี การลงบัญชีและตรวจสอบความถูกต้องในการลงบัญชี ผู้ตรวจสอบบัญชีอาจเป็นครูที่ปรึกษา โครงการหรือบุคลากรที่เห็นสมควร เช่น ครูวิชาธุรกิจโรงเรียน เจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียนหรือครูผู้ประสบการณ์ที่โรงเรียนเห็นว่าเหมาะสมก็ได้

8.3 ผู้รู้ในวิชาชีพ เพื่อให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่นักเรียน โรงเรียนจัดให้มีผู้รู้ในวิชาชีพตามลักษณะวิชาชีพของกลุ่มนักเรียน เช่น นักเรียนประกอบอาชีพเกษตร การเลี้ยงไก่ เลี้ยงโค ก็อาจมีผู้ชำนาญการ หรือผู้มีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่ เลี้ยงโค เป็นที่ปรึกษาให้ความรู้ คำแนะนำ

ผู้รู้ในวิชาอาชีพ อาจเป็นครูผู้สอนวิชาอาชีพในโรงเรียน หรือบุคคลภายนอกที่ประกอบอาชีพนั้นๆ ซึ่งจะเชิญมาเป็นครั้งคราวก็ได้

อนึ่ง ครูที่ปรึกษาผู้ตรวจสอบบัญชี หรือผู้รู้ในวิชาอาชีพ อาจเป็นคนเดียวกันหรือคนละคนก็ได้ ที่ปรึกษา ผู้ตรวจสอบบัญชีอาจรับผิดชอบ เป็นที่ปรึกษานักเรียนเพียงกลุ่มเดียวหรือหลายกลุ่มก็ได้

9. การดำเนินการให้นักเรียนเขียนโครงการ

ที่ปรึกษาโครงการที่ได้รับการแต่งตั้งจากโรงเรียน จะต้องดูแลให้ความรู้คำปรึกษาและตรวจสอบ การเขียนโครงการของกลุ่มนักเรียนใกล้ชิด จนได้โครงการที่ชัดเจน ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ โดยมีแนวทางการให้คำปรึกษาดังนี้

9.1 ดูแลแนะนำ ให้นักเรียน ได้ร่วมประชุมเพื่อหาแนวทางในการกำหนดบทบาท หน้าที่และข้อตกลง ต่างๆที่เกี่ยวข้อง

9.2 เสนอแนะให้นักเรียน เตรียมความพร้อมก่อนการเขียนโครงการโดยการศึกษาข้อมูลอาชีพ การตลาด การผลิตและบริการ วัสดุอุปกรณ์ แหล่งเงินทุน ฯลฯ แล้วนำมาวิเคราะห์ร่วมกันถึงความเป็นไปได้ และความเหมาะสม

9.3 ดูแลให้คำปรึกษานักเรียนดำเนินการเขียนโครงการตามแบบที่กำหนด

9.4 ตรวจสอบและให้ความเห็นชอบโครงการของนักเรียนเพื่อส่งให้คณะกรรมการ ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระพิจารณาอนุมัติโครงการต่อไป

10. การพิจารณาอนุมัติโครงการ

ในการพิจารณาอนุมัติโครงการ คณะกรรมการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระควรพิจารณาจาก หลักเกณฑ์การประกอบอาชีพอิสระของกรมสามัญศึกษา รวมทั้งกำหนดเกณฑ์ในส่วนของคณะกรรมการ โดยใช้หลักความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโครงการซึ่งอาจพิจารณาใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้

10.1 มีการรวมกลุ่มนักเรียนตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป

10.2 เป็นอาชีพใดก็ได้ แต่ต้องเป็นอาชีพที่สุจริต และเป็นอาชีพอิสระ

10.3 เหมาะสมกับเวลาเรียน กำลังของนักเรียน อายุ และความสามารถ

10.4 ไม่เสียผลการเรียน ไม่เป็นกิจกรรมใหญ่โต หรือลงทุนมากจนก่อให้เกิดความกังวลใจแก่นักเรียน

10.5 มีตลาดหรือลูกค้ารองรับ

10.6 สามารถหาแหล่งวิชาสนับสนุนได้

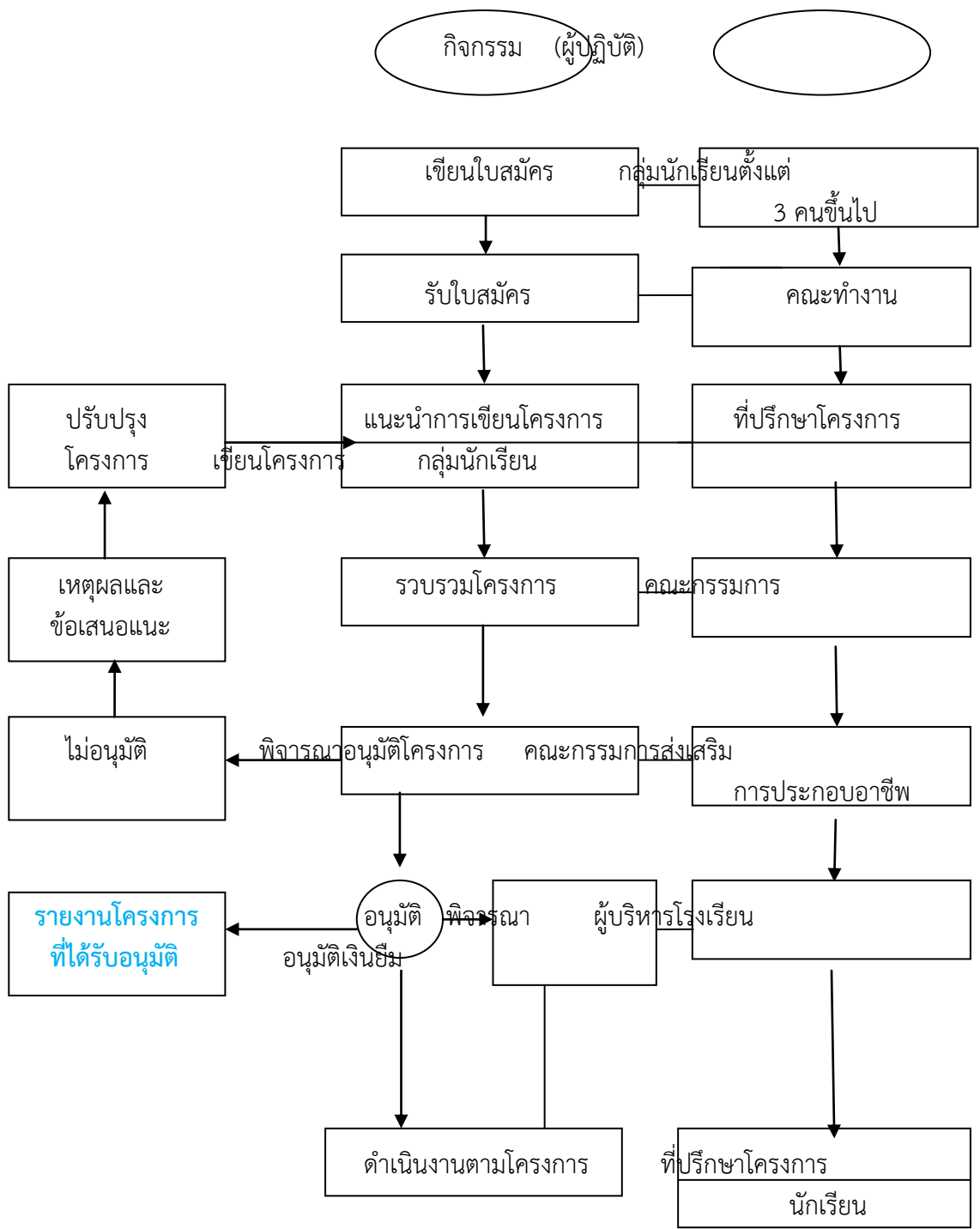
10.7 ถ้ามีการยืมเงินนักเรียนยืมเงินจากโครงการได้ไม่เกิน คนละ 500 บาท

10.8 ถ้ามีการร่วมลงทุนระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง หรือชุมชนสัดส่วนการลงทุนของครูไม่เกิน ร้อยละ 10 และผู้ปกครอง หรือชุมชน ไม่เกินร้อยละ 20

10.9 ไม่เป็นกิจการของโรงเรียน หรือกิจกรรมของผู้หนึ่งผู้ใดที่จัดให้นักเรียนทำแล้วแบ่งรายได้ให้ หรือนักเรียนเป็นลูกจ้าง

- 10.10 มีกิจกรรมที่แสดงให้เห็นว่า นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน และแบ่งงานกันทำตามความรู้ความสามารถของแต่ละคนอย่างมีระบบ
- 10.11 มีครูที่ปรึกษา คอยแนะนำดูแลการประชุม การทำงานร่วมกัน และทำบัญชี
- 10.12 สนองทิศทางการจัดการศึกษาของกรมสามัญ ศึกษา หลักสูตรการเรียนการสอนและการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม
- 10.13 เป็นงานอาชีพที่น่าสนใจและส่งเสริมการจัดการ รวมทั้งให้นักเรียนรู้ประสบการณ์จากชีวิตจริง ส่งเสริมการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้
- ในกรณีที่โครงการได้รับการอนุมัติและมีเงื่อนไข การยืมเงิน ผู้บริหารต้องพิจารณาจากหนังสือข้อตกลง การยืมเงินที่นักเรียนเป็นผู้เสนอ (ตัวอย่างหนังสือข้อตกลงการยืมเงินที่ได้จากการบริหารการเงินและการบัญชี)
- ในกรณีที่โครงการได้รับการอนุมัติ คณะกรรมการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ ควรให้เหตุผลและข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงโครงการผ่านที่ปรึกษา ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจ พิจารณาดำเนินการตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการส่งเสริมอาชีพอิสระต่อไป
- ดูรายละเอียดจัดแผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินการและขออนุมัติโครงการ

แผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินงานและอนุมัติโครงการ

11. การรายงานโครงการที่ได้รับอนุมัติ

เมื่อคณะกรรมการส่งเสริมอาชีพอิสระได้พิจารณาอนุมัติโครงการของนักเรียนแล้ว คณะทำงานรวบรวมโครงการสรุปตามแบบรายงานโครงการเสนอผู้บริหาร แล้วรายงานต่อสามัญจังหวัด เขตการศึกษา และกรมสามัญศึกษาทราบ เพื่อพิจารณาหาทางสนับสนุนและนิเทศติดตาม การดำเนินงานต่อไป

แบบรายงานโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน
โรงเรียน.....อำเภอ.....จังหวัด.....
เขตการศึกษา.....ประจำเดือน.....พ.ศ.....

ลำดับที่	ชื่อ,โครงการ กลุ่ม/บริษัท	ลักษณะ กิจกรรม (เป้าหมาย)	ระยะ เวลา	จำนวน น.ร. ใน โครงการ	การลงทุน(บาท)			รวม	หมายเหตุ
					เงิน ยืม	เงินร่วมหุ้น			
						น.ร.	ครู		
รวม									

ลงชื่อ.....ประธานกรรมการ
(.....)
ลงชื่อ.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(.....)
ลงชื่อ.....กรรมการเลขานุการ
(.....)

12.การกำกับ ดูแลกลุ่มนักเรียนให้ดำเนินงานตามโครงการ

เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ โรงเรียนควรดำเนินการดังนี้

12.1 ผู้บริหารและคณะทำงาน กำกับติดตาม อำนวยความสะดวกให้ที่ปรึกษาโครงการของนักเรียน ทุกกลุ่ม ดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ให้ดำเนินการตามโครงการรวมทั้ง ติดตามความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค โดยการประชุม ตรวจสอบ สอบถาม นักเรียนโดยตรง หรือศึกษาจากเอกสารหลักฐาน แฟ้มรวบรวมโครงการของ นักเรียน เป็นต้น

12.2 ที่ปรึกษาโครงการ เมื่อโครงการของกลุ่มนักเรียนได้รับการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการ ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระแล้ว ที่ปรึกษาโครงการ ควรหาแนวทางให้กลุ่มนักเรียนนำโครงการมาทบทวน และสร้างความเข้าใจร่วมกันในเรื่อง การปฏิบัติงานตามโครงการ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม การวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ การจัดทำบัญชีการเงิน โดยมีแนวทางในการให้คำปรึกษา ดูแล กลุ่ม นักเรียน ในเรื่องต่อไปนี้

การกำหนดบทบาทหน้าที่

การจัดทำการ

การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ การตลาด

สถานที่ผลิตและจำหน่าย

วัสดุอุปกรณ์และเครื่องใช้ในการดำเนินงาน

การประชุม การบันทึกการประชุมและการปฏิบัติตามข้อตกลง

การดำเนินการผลิต/บริการและจำหน่าย

การจัดทำบัญชีการเงิน

คุณธรรมและจริยธรรม

การบันทึกผลการปฏิบัติงาน ความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค

การสรุปผลและรายงาน ฯลฯ

การประเมินผลโครงการ

การประเมินผลเป็นขั้นตอนหนึ่งของการดำเนินงานส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าปัญหาอุปสรรค ตลอดจนพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโครงการว่าได้ผลเพียงใด การประเมินผลโครงการ มีทั้งการประเมินผลก่อนการดำเนินงาน ระหว่างดำเนินงานและหลังการดำเนินการ

13.1 การประเมินผลก่อนดำเนินการ ได้กล่าวแล้วในขั้นตอนที่ 3 (ประเมินสภาพปัจจุบัน)

13.2 การประเมินผลระหว่างการดำเนินการ ช่วยให้สามารถวิเคราะห์ ผลปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงานตามโครงการซึ่งประเมินได้จากการดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆ โดยการออกแบบสำรวจ สอบถามผู้เกี่ยวข้องตลอดจนการรวบรวมข้อมูล จากการกำกับ ติดตามโครงการ

13.3 การประเมินผลหลังการดำเนินการ เพื่อทราบผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามโครงการ ผลกระทบผลข้างเคียง ปัญหาอุปสรรคและข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไข โดยประเมินผลจากเครื่องชี้วัดสำคัญในการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียนดังต่อไปนี้

13.3.1 นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการเอง โดยรวมกลุ่มกันตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป

13.3.2 นักเรียนได้ลงทุนร่วมกัน และ/หรืออาจยืมเงินจากแหล่งเงินทุนอื่นมาร่วมลงทุนด้วย

13.3.3 นักเรียนมีการทำงานร่วมกันอย่างมีระบบ เช่น การแบ่งงานกันทำ มีการประชุมปรึกษาหารือ การบันทึกข้อตกลง ปฏิบัติตามข้อตกลงรวมทั้งมีการจัดทำบัญชี

13.3.4 นักเรียนมีที่ปรึกษาโครงการ ผู้รู้ในวิชาชีพและผู้ตรวจสอบบัญชี

13.3.5 นักเรียนที่รวมกลุ่มกันทำโครงการ มีการเรียนรู้และฝึกฝนประสบการณ์ในวิชาชีพ และเพิ่มพูนทักษะการจัดการตลอดจนสามารถนำความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ ไปช่วยเหลือครอบครัวและชุมชนได้

13.3.6 นักเรียนแต่ละคนมีรายได้ ซึ่งเมื่อประมาณเป็นเงินแล้วไม่ต่ำกว่า 50 บาทต่อปี

13.3.7 นักเรียนที่ทำโครงการ มีผลการเรียนไม่ต่ำกว่าเดิม

13.3.8 นักเรียนมีความรู้ เจตคติ และทักษะในการนำเสนอโครงการ การตัดสินใจแก้ปัญหา ตลอดจนรายงานผลการดำเนินงาน

13.3.9 นักเรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่นความขยัน ความซื่อสัตย์ อดทน ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และคิดสร้างงานจนเป็นนิสัย

นอกจากเครื่องชี้วัดดังกล่าวมาแล้ว โรงเรียนควรได้ประเมินจากปัจจัยและกระบวนการดำเนินงาน เช่น จำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ งบประมาณที่ใช้ในโครงการ การยืมเงินนักเรียนการตั้งคณะกรรมการ ตลอดจนขั้นตอนต่างๆ ที่ใช้ในโครงการ การยืมเงินของนักเรียน การตั้งคณะกรรมการ ตลอดจนขั้นตอนต่างๆ ที่โรงเรียนดำเนินการ เพื่อประโยชน์ต่อการปรับปรุงโครงการ และรายงานผลต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในโอกาสต่อไป

14. การรายงานผล

การรายงานผลเป็นขั้นตอนหนึ่งที่จะช่วยให้หน่วยงาน โรงเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนทราบผลของการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค ความก้าวหน้าของโครงการซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนผู้เกี่ยวข้อง ได้รับทราบผลสำเร็จและสิ่งที่ต้องแก้ไขปรับปรุง อีกทั้งจะได้หาวิธีในการพัฒนาส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม โครงการ ประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จต่อไป โดยมีแนวทาง เกี่ยวกับการรายงานผลดังนี้

14.1 นักเรียนรายงานผลต่อครูที่ปรึกษา และครูที่ปรึกษารายงานผลต่อโรงเรียน โดยมีแนวรายงานผล ดังนี้

- ชื่อโครงการ/กลุ่ม/บริษัท
- ลักษณะกิจการ
- สภาพ★ารดำเนินงาน
- สภาพ★ุน กำไร ขาดทุน ทรัพย์สิน
- ความ★้าหน้าในการดำเนินงาน
- ปัญหา★อุปสรรคและการแก้ปัญหา
- ข้อเสนอ★แนะต่างๆ

อนึ่ง เมื่อเริ่มการดำเนินการตามโครงการประกอบอาชีพอิสระ ครูที่ปรึกษาและนักเรียนควรมีการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนจัดทำข้อมูลอย่างเป็นระบบและจัดเก็บในแฟ้มให้เป็นปัจจุบันพร้อมที่จะนำข้อมูลมาศึกษาและรายงานผลต่อไป

14.2 โรงเรียนรายงานโครงการการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนที่ได้รับการอนุมัติจาก คณะกรรมการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระต่อสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด เขตการศึกษาและกรมสามัญศึกษาทราบ ทุกครั้งที่มีการอนุมัติโครงการ (ตามขั้นตอนที่ 11)

14.3 โรงเรียนรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ ต่อสามัญศึกษาจังหวัด/กลุ่มโรงเรียนกรมสามัญศึกษาส่วนกลางเขตการศึกษา และกรมสามัญศึกษาทราบ ภายในเดือนกุมภาพันธ์ และเดือนสิงหาคมของทุกปีโดยรายงานตามแบบรายงานผลดังนี้

คำชี้แจงการกรอกแบบรายงานผลการดำเนินงาน

- สคตมภ์ที่ 1 ลำดับที่ ลำดับที่ของโครงการของกลุ่มนักเรียน บริษัท หุ้นส่วน ชมรมที่จดทะเบียนกับทางโรงเรียนดำเนินทั้ง 2 ภาค หรือภาคเรียนใดภาคเรียนหนึ่ง
- สคตมภ์ที่ 2 ชื่อโครงการ/กลุ่ม/บริษัท/ห้างหุ้นส่วน ของกลุ่มนักเรียนที่ดำเนินการทั้ง 2 ภาค เรียนหรือภาคเรียนใดภาคเรียนหนึ่ง
- สคตมภ์ที่ 3 ลักษณะของกิจการ ประเภทงานผลิต งานบริการหรือทั้งผลิตและบริการ เช่น เลี้ยงไก่ ปลูกผักบุ้ง ทำแข่งปลาทุ เป็นต้น
- สคตมภ์ที่ 4 กำไรที่คาดว่าจะได้รับทั้งสิ้นเมื่อสิ้นโครงการหรือได้รับจริง เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้ว เลี้ยงไก่ภายในเวลา 3 เดือน ได้กำไร 1,000 บาท
- สคตมภ์ที่ 5 โครงการได้เริ่มต้นเมื่อใด สิ้นสุดโครงการเมื่อใด
- สคตมภ์ที่ 6,7,8,9 บอกจำนวนผู้ร่วมลงทุนและยอดรวมในสคตมภ์ที่ 9
- สคตมภ์ที่ 10 คณะกรรมการดำเนินการจริง ๆ คือประธาน เลขา เหนรัญญิก ปฏิคม คณะทำงาน ฯลฯ รวมจำนวนคน
- สคตมภ์ที่ 11, 12, 13, 14, 15 ได้ใช้เงินจัดสรรจากยอดใดเท่าไร เฉพาะที่ยืมมาลงทุน (ไม่ต้องกรอกในสคตมภ์ที่โรงเรียนไม่ได้รับการจัดสรร)
- สคตมภ์ที่ 16, 17 ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองชุมชนได้ร่วมลงทุนด้วยเท่าไร (หากมี)
- สคตมภ์ที่ 18 ยอดรวมเงินลงทุนตามโครงการตั้งแต่สคตมภ์ที่ 11-17
- สคตมภ์ที่ 19-20 หากมีการยืมเงินนักเรียนได้ขอใช้เงินยืมไปเท่าใด และยังคงค้างอยู่เท่าใด
- สคตมภ์ที่ 21-22 คือยอดรวมเงินรายรับและรายจ่ายทั้งหมดตามบัญชีกำไร-ขาดทุน
- สคตมภ์ที่ 23-24 คือยอดแตกต่างระหว่างรายรับกับรายจ่าย หรือรายรับกับรายรับ
- สคตมภ์ที่ 25,26,27 สินทรัพย์ของกิจการที่ปรากฏคือ เงินสดคงเหลือกับเงินฝากธนาคาร (25) เครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ซื้อมาคิดเป็นเงินตามราคาซื้อหรือหักได้ค่าเสื่อมราคาแล้ว คงเหลือคิดเป็นเงิน (26) และสินค้าคงเหลือ คิดเป็นเงินตามราคาขาย จะขายได้ (27)
- สคตมภ์ที่ 28 เป็นยอดรวมของเงินสดคงเหลือ เงินฝากธนาคาร อุปกรณ์เครื่องมือและสินค้าคงเหลือจากสคตมภ์ที่ 25,26,27
- สคตมภ์ที่ 29 เจ้าหนี้-หนี้สิน คือยอดเงินที่โครงการ/บริษัทยังค้างชำระหรือยังมีหนี้สินอยู่
- สคตมภ์ที่ 30 ยอดขายหักด้วยยอดจ่ายทั้งหมดตามบัญชีกำไร-ขาดทุน สำหรับยอดขายมากกว่ายอดจ่าย
- สคตมภ์ที่ 31 ยอดจ่ายหักด้วยยอดขายตามบัญชีกำไร-ขาดทุน สำหรับยอดจ่ายมากกว่ายอดขาย
- สคตมภ์ที่ 32 คือเงินทุนของนักเรียนรวมกับยอดกำไรที่จัดไว้เป็นทุน เมื่อดำเนินงานต่อไป

14.4 รายงานโครงการที่นักเรียนยืมเงินไปดำเนินการตามโครงการแล้วขาดทุน หรือไม่สามารถนำเงินที่ยืมไปส่งคืนเมื่อสิ้นสุดโครงการให้โรงเรียนโดยคณะกรรมการหรือผู้รับผิดชอบโครงการเสนอขออนุมัติต่อคณะกรรมการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระล้ำรายงานให้กรมสามัญศึกษาทราบ โดยใช้แบบรายงานผลการพิจารณาของคณะกรรมการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเกี่ยวกับโครงการที่นักเรียนดำเนินการแล้วขาดทุน ดังต่อไปนี้

**แบบรายงานผลการพิจารณาของคณะกรรมการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ
(โครงการที่นักเรียนดำเนินการแล้วขาดทุน)**

โรงเรียน.....จังหวัด.....เขตการศึกษา.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

- 1.ชื่อโครงการ/กลุ่ม/บริษัท
- 2.ลักษณะกิจการ
- 3.ระยะเวลาดำเนินการ
- 4.จำนวนเงินยืมตามหนังสือขอตกลง.....บาท
- 5.จำนวนเงินที่ไม่สามารถส่งใช้คืน.....บาท
- 6.สาเหตุ.....บาท
- 7.ผลการพิจารณาของคณะกรรมการ

ลงชื่อ.....ประธานคณะกรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการและเลขานุการ
(.....)

14.5 รายงานผลการประเมินการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงาน

14.6 รายงานผลตามที่สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา และกรมสามัญศึกษาขอความร่วมมือมายังโรงเรียน

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.ให้คณะทำงานหรือผู้รับผิดชอบโครงการ เป็นผู้สำรวจ ติดตาม รวบรวม ตามแบบรายงานที่กำหนด เสนอผ่านคณะกรรมการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ แล้วรายงานให้สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา และกรมสามัญศึกษา ภายในเดือนกุมภาพันธ์และเดือนสิงหาคม สำหรับในกรณีที่นักเรียนดำเนินการแล้วขาดทุน ให้รายงานทันทีต่อกรมสามัญศึกษา

2.สามัญศึกษาจังหวัด สรุปรายงานผลในภาพรวมของจังหวัดต่อเขตการศึกษาและกรมสามัญศึกษา ภายใน วันที่ 15 มีนาคม และวันที่ 15 กันยายน ของทุกปี

3.เขตการศึกษา สรุปรายงานผลในภาพรวมของเขตการศึกษาต่อกรมสามัญศึกษา ภายใน วันที่ 31 มีนาคม และ 30 กันยายน ของทุกปี

4.กรมสามัญศึกษาสรุปรายงานผลเสนอต่อเจ้าหน้าที่ของเงินและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภายในเดือนเมษายน และเดือน ตุลาคม

การนิเทศ ติดตาม สนับสนุน สร้างขวัญและกำลังใจ

โดยบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร และคณะกรรมการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ นิเทศ ติดตาม สนับสนุน สร้างขวัญและกำลังใจ เป็นภาระสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระดำเนินไปด้วยดีและประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ด้วย..... การนิเทศ ติดตาม สนับสนุน สร้างขวัญและกำลังใจ จะช่วยกระตุ้น ผลักดัน ให้การดำเนินงานตามโครงการในระดับปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มกำลังความสามารถ มั่นใจ มีขวัญและกำลังใจ ในด้านการปฏิบัตินั้น ผู้บริหารโรงเรียนสามารถดำเนินการด้วยตนเองและหรือให้คณะกรรมการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ คณะทำงานดำเนินการก็ได้ โดยมีเทคนิควิธีการต่างๆหลายประการเช่น

- ☆ การประชุมอบรมชี้แจงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ
- ☆ การร่วมประชุมวางแผนร่วมกับคณะกรรมการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ คณะทำงาน ที่ปรึกษาโครงการ ผู้ตรวจสอบบัญชี ผู้รู้ในวิชาชีพ การประชุมติดตามงาน
- ☆ การเยี่ยมเยียนที่ปรึกษา นักเรียนขณะดำเนินการโครงการ การให้คำปรึกษา แนะนำในการปฏิบัติงาน

- ☆ การจัดกิจกรรมแสดงผลงาน ความสามารถด้านอาชีพของนักเรียน
- ☆ การจัดนิทรรศการแสดงผลผลิตของนักเรียน
- ☆ การอำนวยความสะดวกด้านวัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณอื่นๆ
- ☆ การจัดทัศนศึกษาดูงานเกี่ยวกับอาชีพ
- ☆ การจัดอภิปราย การเชิญวิทยากรให้ความรู้
- ☆ การเผยแพร่เอกสารที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ
- ☆ การจัดประกวดเรียงความ
- ☆ การประกาศเกียรติคุณ มอบเกียรติบัตร โล่ แก่นักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- ☆ การคัดเลือกกลุ่มนักเรียน และที่ปรึกษาโครงการ ที่มีผลงานดีเด่นเผยแพร่กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นต้น อย่างไรก็ตาม แม้ผู้บริหารและคณะกรรมการจะใช้เทคนิควิธีการต่างๆดังที่กล่าวมาอย่างกว้างขวางหรือทั่วถึงเพียงใดก็ตาม หากไม่มีการใช้กระบวนการนิเทศ ติดตาม สนับสนุน สร้างขวัญและกำลังใจที่มีประสิทธิภาพ ก็จะไม่สามารถทราบได้ว่า สิ่งที่กำลังดำเนินการนั้นมีผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด สิ่งที่ควรชื่นชม ภาคภูมิใจหรือสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขมีอะไรบ้างจึงขอเสนอแนวทางดังต่อไปนี้

1.การวางแผนการนิเทศ

ในการดำเนินงานการนิเทศ การวางแผนเป็นสิ่งจำเป็นมาก ทำให้เกิดการทำงานที่มีการเตรียมการล่วงหน้า ทำงานอย่างมีระบบขั้นตอน มีโครงการที่ระบุถึงการนิเทศไว้อย่างชัดเจน ซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการ โดยสำรวจสภาพก่อนการนิเทศว่าเป็นอย่างไร เช่น สภาพการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ สภาพการจัด รายวิชาเลือก ร้อยละของครู-นักเรียน ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ ปัญหาและความ ต้องการของโรงเรียนเป็นต้น แล้วนำมากำหนดจุดมุ่งหมาย เป้าหมายเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างขวัญ และกำลังใจ และหรือปรับปรุงพัฒนา ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ โดยมีการกำหนดเป็นโครงการนิเทศ เพื่อการดำเนินงาน

2.การดำเนินการนิเทศ

การวางแผนดำเนินการนิเทศ ติดตาม สนับสนุน สร้างขวัญและกำลังใจ จะสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย หรือไม่ขึ้นอยู่กับเทคนิคและวิธีการปฏิบัติต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น รวมทั้งการกำหนดผู้รับผิดชอบ การประสานบุคคล เวลาให้ชัดเจน ในการลงมือปฏิบัติ จะต้องคำนึงถึงการควบคุม ติดตาม และกำกับงาน ซึ่ง อาจจะทำให้หลายลักษณะเช่น การรายงาน การประชุม การสำรวจติดตาม เป็นต้น อนึ่ง ในการดำเนินงาน นั้นสิ่งที่ต้องตรวจสอบและบำรุงรักษาอยู่เสมอ คือขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติ ถ้าขวัญดีทุกคนมีกำลังใจ พอใจ ยินดี เต็มใจ ทำงาน ถ้าขวัญไม่ดี ก็หมดกำลังใจ เบื่อหน่าย ท้อถอยไม่ยอมทำงาน

การประเมินผลการนิเทศ

การประเมินผลเป็นขั้นตอนหนึ่ง ที่เป็นระบบ ระเบียบ มุ่งตัดสินและหาคุณค่าของงานที่ดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งการประเมินผลมักจะได้รับเอาใจใส่น้อยกว่าขั้นตอนอื่น ทั้งที่มีประโยชน์หลายประการ เช่น รู้ว่างานที่ทำสำเร็จผลหรือไม่ เพียงใด ควรปรับปรุงแก้ไข สิ่งใดบ้าง ที่ประสบผลสำเร็จแล้วนำมาเป็นมาตรฐานได้ รวมทั้งนำความสำเร็จของผู้ปฏิบัติมายกย่อง เชิดชูเกียรติ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานยิ่งขึ้น

การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียนจะประสบผลสำเร็จ หรือมีการพัฒนาให้เหมาะสมยิ่งขึ้นเพียงใด การนิเทศ ติดตาม สนับสนุน สร้างขวัญและกำลังใจ นับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เพราะกิจกรรมต่างๆ ของการนิเทศ สนับสนุน จะช่วยให้เกิดความถูกต้อง ความมั่นใจ ความกระตือรือร้น ขวัญและกำลังใจที่จะปฏิบัติและพัฒนางานในหน้าที่ความรับผิดชอบให้มีคุณภาพต่อไป

การบริหารงานการเงินและบัญชี

บทที่ 4

การบริหารงานการเงินและบัญชี

ความสำเร็จของการบริหารงานการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน มีปัจจัยที่ผู้บริหารโรงเรียน ควรคำนึงหลายประการเช่นการบริหารงานบุคคล เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานการเงินและบัญชีซึ่งมีเทคนิควิธีการที่เฉพาะโรงเรียน ดำเนินการผิดพลาดไม่ได้ ผู้บริหาร ต้องควบคุม กำกับ ติดตาม ดูแล ให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ และบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ การบริหารการเงินและบัญชีซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอันจะส่งผลให้ดำเนินการดำเนินงาน ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระบรรลุเป้าหมายได้นั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องเข้าใจและสามารถชี้แจงให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติงานเกี่ยวกับการใช้เงินและการจัดทำบัญชีอย่างถูกต้องเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ ดังมีสิ่งที่ควรรู้เข้าใจและนำไปปฏิบัติตามรายละเอียดต่อไปนี้

แหล่งที่มาของเงินทุน

1. เงินทุนของผู้ร่วมลงทุน

- 1.1 เงินทุนของนักเรียน
- 1.2 ผู้ปกครองหรือบุคคลในชุมชนร่วมลงทุน (ไม่เกิน 20 % ของเงินลงทุนทั้งหมด)
- 1.3 ครู-อาจารย์ ร่วมลงทุน (ไม่เกิน 10 % ของเงินลงทุนทั้งหมด)

2. เงินนอกงบประมาณ

2.1 เงินบริจาคเพื่อช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลนในโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระที่กรมสามัญศึกษาจัดให้จังหวัดละ 100,000 บาท ในส่วนภูมิภาค และกลุ่มโรงเรียนสำหรับโรงเรียนในส่วนกลาง กลุ่มละ 100,000 บาท

2.2 เงินบริจาคช่วยเหลืออุทกภัยภาคใต้ ปี 2531 จำนวน 119 โรงเรียน ในเขตการศึกษา 2 ,3 และ4 โรงเรียนละ 70,000 บาท

2.3 เงินบริจาคเพื่อช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลนในโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระที่กรมสามัญศึกษาให้โรงเรียนเป็นรายโรงเรียนตามที่กรมสามัญศึกษา พิจารณาตามความจำเป็น

2.4 เงินที่โรงเรียนดำเนินการจัดหาจากแหล่งอื่นนอกเหนือที่กล่าวมาข้างต้น

3.เงินงบประมาณ

3.1 เงินงบกลาง ตามโครงการช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติได้ผู้ลงทะเบียนประมาณ 2533 โรงเรียน ในจังหวัดชุมพร ระนอง และประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 17 โรงเรียน ุละ 70,000 บาท

3.2 เงินงบกลางตามโครงการฟื้นฟูบูรณะและพัฒนาจังหวัดชุมพร ปีงบประมาณ 2534 จำนวน 11 โรงเรียน โรงเรียนละ 70,000 บาท

3.3 เงินอุดหนุนการดำเนินงานกิจการสหกรณ์ในโรงเรียน 360 โรงเรียนแผนงานเร่งรัด (อีสานเขียว) โรงเรียนละ 80 ,000 บาท (ซื้อสินค้าเข้าสหกรณ์ 30 ,000 บาท และเงินอุดหนุนให้นักเรียนยืมดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ (50,000 บาท)

3.4 เงินงบกลาง (เงินพัฒนาจังหวัด-งบ ส.ส.)จังหวัดเชียงราย 33 โรงเรียนๆละ 70 ,000 บาท

3.5 เงินอุดหนุนโครงการส่งเสริมอาชีพอิสระ(ตามโครงการจัดรูปแบบและวิธีการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน) เริ่มปีงบประมาณ 2534 จำนวน 360 โรงเรียน ปีงบประมาณ 2535 จำนวน 600 โรงเรียน และในปีงบประมาณต่อไป จะจัดให้ครบทุกโรงเรียน โรงเรียนละ 70,000 บาท

การบริหารการเงินและบัญชี ของสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด

1.เงินนอกงบประมาณ มีแนวปฏิบัติดังนี้

1.1 กรมสามัญศึกษา โอนขยายบิลเงินมาตั้งจ่ายที่สำนักงานคลังจังหวัด

1.2 เมื่อได้รับการแจ้งโอนเงินจากกรมสามัญศึกษา สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดวางฎีกาเบิกเงินจากคลังจังหวัด แล้วนำเงินฝากธนาคารบัญชีเงินนอกงบประมาณ

1.3 แจ้งให้โรงเรียนในจังหวัดทราบ

1.4 จ่ายเงินให้โรงเรียนตามขั้นตอน แล้วแต่กรณีดังนี้

1.4.1 กรณีเป็นเงินที่กรมสามัญศึกษาให้สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดควบคุมเงินเช่นเงินบริจาคเพื่อช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลนในโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระซึ่งกรมจัดให้จังหวัดละ 100,000 บาท มีขั้นตอนดังนี้

- พิจารณาจัดเงินให้โรงเรียนตามโครงการที่โรงเรียนส่งมาขอยืมเงิน โดยส่งจ่ายเป็นเช็คและรับใบเสร็จรับเงินจากโรงเรียนเป็นหลักฐานการจ่าย
 - รับเงินคืนจากโรงเรียนตามเงื่อนไขการคืนเงินยืมของโครงการ โดย สศจ.ออกใบเสร็จรับเงินให้โรงเรียนเพื่อเป็นหลักฐานการจ่ายเงินโรงเรียน
 - การจ่ายเงินและการรับเงินคืนจากโรงเรียนดังกล่าวให้ลงทะเบียนย่อยควบคุมเงินที่จ่ายเงินให้โรงเรียน (ตามแบบที่ 1 ทะเบียนย่อยควบคุมเงินที่จ่ายเงินให้โรงเรียน)
 - ติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน
 - รายงานผลการดำเนินการและงบประมาณ ที่ สศจ.ควบคุมให้กรมและเขตการศึกษาทราบภายในวันที่ 15 มีนาคม และ 15 กันยายน ของทุกปี (ตามแบบที่ 2 และแบบที่ 2/1)
- 1.4.2 กรณีเป็นเงินที่กรมสามัญศึกษาจัดให้โรงเรียน แต่โอนเงินผ่าน สศจ.โรงเรียนเป็นผู้ควบคุมเงินเอง ให้ สศจ.ส่งจ่ายเช็คให้โรงเรียนตามจำนวนที่กรมสั่งการ โดยรับใบเสร็จรับเงินจากโรงเรียนเป็นหลักฐานการจ่าย

2. เงินงบประมาณ

ซึ่งได้แก่เงินอุดหนุนทั่วไปและเงินงบกลาง ซึ่งกำหนดเบิกจ่ายในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปมีขั้นตอนดังนี้

- 2.1 เมื่อได้รับแจ้งการอนุมัติเงินประจำงวด โดยนำฝากธนาคารธนาคารบัญชีเงินนอกงบประมาณ ประเภทกระแสรายวัน
 - 2.2 แจ้งให้โรงเรียนทราบ
 - 2.3 จ่ายเช็คให้โรงเรียนตามจำนวนเงินที่แจ้งในหลักฐานการอนุมัติเงินประจำงวดและใบเสร็จรับเงินจากโรงเรียนเพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบเด็อนส่งสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาค
 - 2.4 ติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน
 - 2.5 รายงานผลการดำเนินการและยอดเงินคงเหลือให้กรม และเขตการศึกษาทราบภายใน วันที่ 15 มีนาคม และ 15 กันยายน ของทุกปี (ตามแบบที่ 2 และแบบที่ 2/1)
- การเบิกเงินจ่ายเงิน การรับเงิน การจ่ายเงิน ทุกครั้งให้ สศจ.บันทึกรายการในบัญชีและทะเบียนตามระบบบัญชีส่วนราชการ

การบริหารการเงินและบัญชี ของกลุ่มโรงเรียนกรมสามัญศึกษาส่วนกลาง

เงินที่กรมสามัญศึกษาจัดให้โรงเรียนกรมสามัญศึกษา ส่วนกลางเป็นผู้ควบคุมเช่นบริจาคเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนในโครงการส่งเสริมอาชีพอิสระ กลุ่มโรงเรียนละ 100,000 บาท มีแนวปฏิบัติดังนี้

- 1.ขอเบิกใบเสร็จรับเงินจากกรมสามัญศึกษา เพื่อนำมาใช้เกี่ยวกับการควบคุมเงินดังกล่าว และขอรับเงินจากกองคลัง กรมสามัญศึกษา พร้อมทั้งแจ้งให้โรงเรียนทราบ
- 2.เมื่อรับเงินกลุ่มโรงเรียนออกใบเสร็จรับเงินให้กรมสามัญศึกษาและดำเนินการดังนี้
 - 2.1 บันทึกรายการรับเงินในสมุดเงินสด และทะเบียนคุมเงินนอกงบประมาณประเภทเงินทุนโครงการส่งเสริมอาชีพอิสระฯ โดยปฏิบัติตามระบบบัญชีย่อยหน่วยงานย่อยโดยอนุโลม
 - 2.2 จัดทำทะเบียนคุมเงินฝากธนาคารประเภทกระแสรายวัน(ตามแบบที่ 3)
- 3.พิจารณาจัดเงินให้โรงเรียนตามโครงการที่โรงเรียนส่งมาเพื่อขอยืมเงิน โดยส่งจ่ายเป็นเช็ค และรับใบเสร็จรับเงินจากโรงเรียนเป็นหลักฐานการจ่ายและดำเนินการดังนี้
 - 3.1 บันทึกรายการจ่ายเงินในสมุดเงินสดและทะเบียนคุมเงินนอกงบประมาณ
 - 3.2 บันทึกรายการในทะเบียนย่อยควบคุมเงินที่จ่ายให้โรงเรียน ตามแบบที่ 1 เพื่อควบคุมการส่งเงินคืนของโครงการ
- 4.รับเงินคืนจากโรงเรียนตามเงื่อนไขการคืนเงินยืมของโครงการ โดยกลุ่มโรงเรียน โรงเรียนออกใบเสร็จรับเงินให้โรงเรียนและดำเนินการดังนี้
 - 4.1 บันทึกรายการรับเงินในสมุดเงินสด และทะเบียนคุมเงินนอกงบประมาณ
 - 4.2 บันทึกรายการรับคืนเงินในทะเบียนย่อยคุมเงินที่จ่ายให้โครงการของนักเรียน
5. ติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน
- 6.รายงานผลการดำเนินงานและยอดเงินคงเหลือ ที่กลุ่มโรงเรียนควบคุมอยู่ให้กรมทราบ ภายในวันที่ 15 มีนาคม และ 15 กันยายน ของทุกปี (ตามแบบที่ 2 และแบบที่ 2/1)

การบริหารการเงินและบัญชีของโรงเรียน

กรณีโรงเรียนยืมเงินจากสามัญศึกษาจังหวัดหรือกลุ่มโรงเรียนส่วนกลาง โรงเรียนดำเนินการดังนี้

1. ประกาศชี้แจงให้ครูและนักเรียนทราบ เมื่อได้รับแจ้งเกี่ยวกับเงินทุนจาก สศจ.หรือกลุ่มโรงเรียน
2. นำโครงการที่ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระของโรงเรียนเสนอขอรับทุนจาก สศจ. หรือ กลุ่มโรงเรียน
3. เมื่อโรงเรียนได้รับอนุญาตการยืมเงินจาก สศจ. หรือกลุ่มโรงเรียนแล้วให้โรงเรียนออกไปเสร็จรับเงินนำมาแลกเปลี่ยนจาก สศจ. หรือกลุ่มโรงเรียน แล้วนำเช็คฝากธนาคารบัญชีเงินนอกงบประมาณ (ประเภทกระแสรายวัน) และบันทึกรายการในสมุดบัญชี และทะเบียนดังนี้

3.1 สมุดเงินสด

3.2 ทะเบียนคุมเงินนอกงบประมาณ ประเภทเงินทุนส่งเสริมอาชีพอิสระ สศจ./กลุ่มโรงเรียน

3.3 ทะเบียนเงินฝากธนาคาร ประเภทกระแสรายวัน (แยกจากทะเบียนเงินฝากธนาคารของเงินบำรุงการศึกษา)

4. จ่ายเงินยืมให้นักเรียน โดยดำเนินการดังนี้

4.1 นักเรียนยืมเงินเป็นรายบุคคล ยืมได้ไม่เกินคนละ 500 บาท

4.1.1 นักเรียนผู้ยืมลงชื่อยืมเงินในหนังสือขอตกลงการยืมเงินทุนโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพ อิสระ (ตามแบบที่ 4 จำนวน 2 ฉบับ) พร้อมทั้งให้ผู้ปกครองลงชื่อรับทราบการยืมเงินของนักเรียน แล้วนำเสนอผู้บริหารอนุมัติและเพื่อเป็นหลักฐานการยืมเงินโรงเรียนเก็บหนังสือขอตกลงการยืมเงินทุนไว้ 1ฉบับ มอบให้นักเรียนเก็บไว้ 1 ฉบับ

4.1.2 เมื่อนักเรียนผู้ยืมมาขอรับเงินยืม ให้นักเรียนผู้ยืมลงชื่อรับเงินในใบสำคัญรับเงิน (ตามแบบที่ 4/2) เพื่อเป็นหลักฐานการจ่ายเงิน

4.1.3 โรงเรียนบันทึกรายการจ่ายเงินในสมุดเงินสด ทะเบียนคุมเงินนอกงบประมาณประเภทเงินทุนโครงการส่งเสริมอาชีพอิสระ สศจ./กลุ่มโรงเรียน ทะเบียนเงินฝากธนาคารประเภทกระแสรายวัน และทะเบียนย่อยควบคุมเงินทุนโครงการส่งเสริมอาชีพอิสระ (ตามแบบที่ 51)

4.2 นักเรียนยืมเงินลงทุนในนามกลุ่ม/บริษัท กรณีเงินลงทุนในนามกลุ่ม/บริษัท กรณีเงินลงทุนดำเนินการไม่เพียงพอให้กลุ่ม/บริษัท ยืมเงินลงทุนในส่วนที่ขาด ได้เฉลี่ยคนละไม่เกิน 500 บาท

4.2.1 นักเรียนผู้ได้รับมอบอำนาจ (1-3)จากกลุ่ม/บริษัท ลงชื่อยืมเงินในหนังสือขอตกลงการยืมเงินทุน (ตามแบบที่ 4/1 จำนวน 2 ฉบับ พร้อมทั้งให้ผู้ปกครองลงชื่อรับทราบการยืมเงินของนักเรียนแต่ละคน แล้วนำเสนอผู้บริหารอนุมัติ ในการนี้ ให้โรงเรียนเก็บหนังสือ

ข้อตกลงไว้ 1 ฉบับ เพื่อเป็นหลักฐานการยืมเงินอีกฉบับ มอบให้นักเรียน/กลุ่มเก็บไว้ในนามกลุ่ม/บริษัท

4.2.2 เมื่อกลุ่มนักเรียนผู้ยืมมาขอรับเงินยืม ให้นักเรียนผู้ที่เป็นผู้จัดการลงชื่อในใบสำคัญรับเงิน (ตามแบบที่ 4/2 เพื่อเป็นหลักฐานการจ่ายเงิน

4.2.3 โรงเรียนบันทึกการจ่ายเงินในสมุดเงินสด ทะเบียนคุมเงินนอกงบประมาณประเภทเงินทุนโครงการส่งเสริมอาชีพอิสระ สศจ./กลุ่มโรงเรียน ทะเบียนเงินฝากธนาคารประเภทกระแสรายวัน และทะเบียนย่อยควบคุมเงินทุนของโครงการ (ตามแบบที่ 5)

5.ติดตามทวงถามการคืนเงินยืมตามเงื่อนไขที่กำหนดในข้อตกลง

6.เมื่อได้รับคืนจากโครงการ ให้โรงเรียนออกใบเสร็จรับเงินให้กับนักเรียนแล้วบันทึกรายการรับเงินในสมุดบัญชีและทะเบียนดังนี้

6.1 สมุดเงินสด

6.2 ทะเบียนคุมเงินนอกงบประมาณ ประเภทเงินทุนส่งเสริมอาชีพอิสระ สศจ./กลุ่มโรงเรียน

6.3 ทะเบียนย่อยควบคุมเงินทุนของโครงการ

7.โรงเรียนนำเงินที่ได้รับคืนจากนักเรียนส่ง สศจ. หรือกลุ่มโรงเรียน และบันทึกรายการจ่ายเงินในสมุดเงินสด ทะเบียนคุมเงินนอกงบประมาณ โดยใช้ใบเสร็จรับเงินจาก สศจ. หรือกลุ่มโรงเรียนเป็นหลักฐานการจ่าย

การนำเงินส่ง สศจ.หรือกลุ่มโรงเรียน โรงเรียนสามารถนำส่งได้ 2 ลักษณะ คือ นำส่งเป็นงวดๆ หรือนำส่งเมื่อสิ้นสุดโครงการ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามเงื่อนไขของหนังสือข้อตกลงการยืมเงินทุนของนักเรียน

กรณีที่กลุ่มนักเรียนมีความประสงค์จะเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการคืนที่แตกต่างจากที่ได้ตกลงไว้ ก็ให้บันทึกเปลี่ยนแปลงนั้นไว้ท้ายหนังสือข้อตกลงฉบับ

กรณีโรงเรียนเป็นผู้ควบคุมเงินทุน

โรงเรียนดำเนินการดังนี้

1.ประกาศชี้แจงให้ครูและนักเรียนทราบเมื่อได้รับเงิน สศจ. (กรณีกรมอนเงินผ่าน สศจ.) หรือจากผู้บริจาคอื่น

2.การรับเงินให้โรงเรียนออกใบเสร็จรับเงินให้กับ สศจ. หรือผู้บริจาคแล้วนำเงินหรือเช็คฝากธนาคารบัญชีเงินนอกงบประมาณ (ประเภทกระแสรายวัน) โดยการปฏิบัติเกี่ยวกับการรับจ่ายเงิน การบันทึกในสมุดบัญชีและทะเบียน ส่วนการติดตามเงินยืมให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับกรณีโรงเรียนยืมเงินจากสามัญจังหวัดหรือกลุ่มโรงเรียนส่วนกลาง ในข้อ 3 ข้อ 4 ข้อ 5 และข้อ 6

อนึ่งเงินทุนโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระที่โรงเรียนได้รับนั้น หากได้มาจากหลายแหล่งให้บันทึกทะเบียนคุดเงินนอกงบประมาณแยกแต่ละประเภทของแหล่งเงิน เช่น ประเภทเงินทุนส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ สามัคคีภัยเก่า ประเภทเงินทุนส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ มูลนิธิส่วนบัญชีเงินฝากธนาคารนั้นให้ใช้บัญชีเดียวกันคือบัญชีเงินนอกงบประมาณ

3. ประกาศจำนวนเงินทุนคงเหลือ เพื่อให้นักเรียนเสนอโครงการขอยืมเงินได้ในโอกาสต่อไป

กรณีโรงเรียนรับเงินอุดหนุนกิจกรรมสหกรณ์ (อีสานเขียว)

โรงเรียนดำเนินการดังนี้

1. เมื่อโรงเรียนได้รับเช็คจาก สศจ. ให้โรงเรียนออกใบเสร็จรับเงินให้ สศจ. แล้วนำเช็คฝากธนาคารบัญชีเงินนอกงบประมาณกระแสรายวัน และบันทึกบัญชีในสมุดเงินสดทะเบียนคุดเงินนอกงบประมาณประเภทเงินอุดหนุนโครงการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. โรงเรียนจ่ายเงินอุดหนุนตามโครงการให้กิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียน โดยรับใบเสร็จรับเงินจากกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า หรือใบสำคัญรับเงินที่ประธานคณะกรรมการกิจกรรมร้านค้า ลงชื่อรับเงินเป็นหลักฐานการจ่าย และบันทึกรายการจ่ายเงินในสมุดเงินสดและทะเบียนคุดเงินนอกงบประมาณประเภทเงินอุดหนุนโครงการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
3. การดำเนินงานของกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า ถือปฏิบัติตามแนวปฏิบัติ การจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าตามโครงการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่กรมสามัญศึกษากำหนด
4. เงินจำนวน 80 ,000 บาท กิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าต้องนำไปซื้อสินค้ามาจำหน่าย 30 ,000 บาท ส่วนที่เหลือ 50,000 บาท จ่ายเป็นเงินยืมสำหรับนักเรียนที่เป็นสมาชิกเพื่อทำโครงการส่งเสริมอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน สำหรับการดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการให้ถือปฏิบัติตามประกาศของกรมสามัญศึกษา เรื่องหลักเกณฑ์ตามโครงการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา (โครงการอีสานเขียว) ลงวันที่ 20 เมษายน 2533

แบบบันทึกเกี่ยวกับการบริหารการเงินและบัญชี

แบบที่ 1

ทะเบียนย่อควบคุมเงินที่จ่ายให้โรงเรียน

ลำดับ ที่	ชื่อโครงการ โรงเรียน	วัน/เดือน/ ปี	เลขที่ เอกสาร	จำนวนเงิน			หมายเหตุ
				จ่ายให้ โครงการ	รับคืน	คงค้าง	

คำอธิบายเมื่อบันทึกการจ่ายเงินให้โครงการใดแล้ว ให้เว้นบรรทัดไว้ตามจำนวนงวดที่กำหนดในเงื่อนไขการชำระเงินคืน ก่อนที่จะบันทึกการจ่ายเงินให้โครงการอื่น ทั้งนี้เพื่อใช้สำหรับการบันทึกการรับเงินคืนของแต่ละโครงการ

บทที่ 3

ทะเบียนเงินฝากธนาคารประเภทกระแสรายวัน

ธนาคาร.....สาขา.....เลขที่บัญชี.....

พ.ศ..... เดือน.....	วันที่	ที่เอกสาร	รายการ	จำนวนเงิน				คงเหลือ	หัวหน้าหน่วยงาน ย่อย	หมายเหตุ
				รับ		จ่าย				

บทที่ 4

หนังสือขอตกลงการขอยืมเงินหมุนเวียนโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ
(กรณีรายบุคคลขอยืมเงิน)

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า(ต.ช./ต.ญ.นาย/นางสาว).....
นักเรียนชั้น.....โรงเรียน.....
อำเภอ.....จังหวัด.....

2. ข้าพเจ้ามีความประสงค์ขอยืมเงินหมุนเวียนของโรงเรียนในโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ
สำหรับนำไปร่วมลงทุนในกิจการประกอบอาชีพอิสระ จำนวนบาท

3. กิจการที่ข้าพเจ้าจะร่วมลงทุนมีลักษณะดังนี้

3.1 กิจการชื่อ.....

3.2 จำนวนเงินทุนสำหรับดำเนินกิจการรวมทั้งสิ้น.....บาท

3.3 เป็นการรวมกลุ่มประเภท (กากบาท เพียง 1 ช่องตามลักษณะกิจการที่นักเรียนร่วมลงทุน)

หุ้นส่วน มี ร่วมลงทุน.....คน

บริษัทมีผู้ หุ้น.....หุ้น มูลค่าหุ้นละ.....คน

จำนวนมูลค่าหุ้นที่เรียกชำระเงินแล้วเป็นเงิน.....บาท

อื่นๆ (ไป ระบุ)

4. ข้าพเจ้าขอให้สัญญาว่าจะส่งใช้เงินยืมดังนี้

ผ่อนชำระเป็นรายงวด จำนวน.....งวดๆละ..... บาท

ชำระงวดที่ 1 เริ่มเดือน.....พ.ศ.....

กำหนดชำระงวดสุดท้ายวันที่เดือน.....พ.ศ.....

ชำระคืนเงินยืมเมื่อสิ้นสุดโครงการ.....บาท

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

5. ข้าพเจ้าแนบเอกสารสำหรับประกอบการพิจารณาการขอยืมเงินตามหนังสือขอตกลงการขอยืมเงิน
หมุนเวียนของโรงเรียน ดังนี้

5.1 โครงการประกอบอาชีพ 1 ชุด (ที่ข้าพเจ้าจะร่วมลงทุน)

5.2 คำยินยอมของผู้ปกครองนักเรียน (ผู้ขอยืมเงิน) จำนวน 1 ฉบับ

ลงชื่อ.....ผู้ขอยืมเงิน

(.....)

ลงชื่อ.....ครูที่ปรึกษา

(.....)

บทที่ 4
แบบคำรับรองและคำยินยอมของผู้ปกครอง
(กรณีรายบุคคลขอยืมเงิน)

ข้าพเจ้า (นาย /นาง/นางสาว)

ผู้ปกครองของ (ด.ช/ด.ญ/นาย/นางสาว).....

นักเรียนชั้น.....ได้รับทราบการยืมเงินทุนหมุนเวียนของนักเรียนในความปกครองของ
ข้าพเจ้าจำนวน.....บาท เพื่อนำไปร่วมลงทุนในการประกอบอาชีพอิสระ ข้าพเจ้า
ยินดีที่จะให้ความร่วมมือช่วยเหลือให้นักเรียนในความปกครองข้าพเจ้าได้ส่งใช้เงินยืม ตามหนังสือ
ข้อตกลงที่นักเรียนในความปกครองของข้าพเจ้าได้ส่งใช้คืนเงินยืม ตามหนังสือข้อตกลงที่นักเรียนใน
ปกครองของข้าพเจ้าได้ทำไว้กับโรงเรียน

ลงชื่อ.....ผู้ปกครอง
(.....)

ลงชื่อ.....ครูที่ปรึกษา

- หมายเหตุ 1. แบบคำรับรองและคำยินยอมของผู้ปกครองนี้ใช้ในกรณีนักเรียนขอยืมเงินทุน
หมุนเวียนของโรงเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเข้าร่วมลงทุน
2. คำรับรองหรือคำยินยอมของผู้ปกครองควรมีสำหรับแต่ละคนที่แสดงความจำนง
ขอยืมเงินทุนหมุนเวียนของโรงเรียน เพื่อผู้ปกครองจะได้ทราบกิจกรรมของ
นักเรียน
3. ครูที่ปรึกษาโครงการถ้ามีมากกว่า 1 คน ควรให้ลงชื่ออย่างน้อย 1 คน หรือ
โรงเรียนจะให้ครูที่ปรึกษาลงชื่อทั้งหมดก็ได้

แบบที่ 4
แบบขออนุญาตการให้ยืมเงินทุนหมุนเวียน
โรงเรียน.....
(กรณีรายบุคคลขอยืมเงิน)

ความเห็นของคณะกรรมการโรงเรียนในการพิจารณาการให้ยืมเงินทุนหมุนเวียนในโครงการ
ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ ได้พิจารณาหนังสือขอตกลงการขอยืมเงินทุนหมุนเวียนของ
(ด.ช./ด.ญ/นาย/น.ส).....จำนวน.....
บาท แล้วเห็นสมควรให้ดำเนินการดังนี้

อนุมัติให้ (ด.ช./ด.ญ/นาย/นางสาว).....
ขอยืมเงินได้จำนวน.....บาท (.....)
ความเห็นอื่นๆ(ถ้ามี).....

.....
ลงชื่อ.....ผู้อนุมัติ
(.....)

ประธานคณะกรรมการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ
ลงชื่อกรรมการ
(.....)

ลงชื่อกรรมการและเลขาธิการ
(.....)

แบบที่ 4/1

หนังสือขอตกลงการยืมเงินทุนหมุนเวียนโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ
(กรณีขอยืมเงินลงทุนในนามกิจการ)

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (ต.ช./ต.ญ./นาย/นางสาว).....

นักเรียนชั้น.....ในฐานะผู้จัดการของกิจการชื่อ.....

2. กิจการที่ข้าพเจ้าดำรงตำแหน่งผู้จัดการมีลักษณะดังนี้

2.1 ดำเนินกิจการประเภท การผลิต กาก◯การ ◯

2.2 จำนวนเงินสดลงทุนสำหรับการดำเนินกิจการ.....บาท

2.3 รูปแบบการรวมกลุ่มมีลักษณะดังนี้ (กากบาท × เพียงช่องเดียว)

หุ้นส่วนมีผู้ร่วมลงทุน◯.....คน รวมเป็นเงินลงทุน.....บาท

◯ บริษัทจำกัด มีผู้ถือหุ้น.....หุ้น มูลค่าหุ้นละ.....บาท

◯ รวมเป็นเงิน.....บาท

อื่นๆโปรดระบุ◯.....บาท

3. กิจกรรมที่ข้าพเจ้าเป็นผู้จัดการมีความประสงค์ใคร่ขอยืมเงินทุนหมุนเวียนในโครงการส่งเสริมการ

ประกอบอาชีพอิสระของโรงเรียน เพื่อสมทบทุนดำเนินการของกิจการเป็นจำนวนเงิน

.....บาท (.....)

4. ข้าพเจ้า ขอสัญญาว่าจะส่งใช้คืนเงินยืมดังนี้

◯ ผ่อนชำระเป็นงวด จำนวนงวดๆละ.....บาท

จะเริ่มชำระคืนงวดที่1 เริ่มเดือน.....พ.ศ.....

ครบกำหนดคืนเงินงวดสุดท้ายเดือน.....พ.ศ.....

◯ ชำระเงินคืนเมื่อสิ้นสุดโครงการบาท

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

5.ข้าพเจ้าได้แนบเอกสารสำหรับประกอบการพิจารณาตามหนังสือข้อตกลงการยืมเงินหมุนเวียน
ของโรงเรียนดังนี้

5.1 โครงการประกอบอาชีพ 1 ชุด

5.2 คำยินยอมของผู้ปกครองนักเรียน (ผู้ร่วมขอยืมเงิน) จำนวน 3 ฉบับ

ลงชื่อ.....ผู้ยืม (ผู้จัดการ)

(.....)

ลงชื่อ.....ผู้ยืม

(.....)

ลงชื่อ.....ผู้ยืม

(.....)

ลงชื่อ.....ครูที่ปรึกษา

(.....)

แบบที่ 4/1

แบบคำรับรองหรือคำยินยอมของผู้ปกครอง
(กรณีขอยืมลงทุนในนามกิจกรรม)

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว)
ผู้ปกครองของ (ต.ช./ต.ญ/นาย/นางสาว).....
นักเรียนชั้น.....ได้รับทราบการทำหนังสือข้อตกลงการร่วมยืมเงินลงทุนหมุนเวียน
ของโรงเรียน เพื่อนำมาสมทบเพิ่มทุนดำเนินการในกิจการชื่อ
..... จำนวนเงิน.....บาท ข้าพเจ้ายินดีที่จะให้
ความร่วมมือช่วยเหลือให้นักเรียนในปกครองข้าพเจ้า ได้ส่งใช้คืนเงินยืมตามหนังสือข้อตกลงที่นักเรียน
ในปกครองของข้าพเจ้าได้ทำไว้กับโรงเรียน

(ลงชื่อ)ผู้ปกครอง
(.....)

(ลงชื่อ)ครูที่ปรึกษา
(.....)

หมายเหตุ 1. คำรับรองหรือคำยินยอมของผู้ปกครองสำหรับนักเรียนผู้ร่วมขอยืมเงิน ในนามของ
กิจการ

2. ครูที่ปรึกษาโครงการถ้ามีมากกว่า 1 คน ควรให้ลงชื่ออย่างน้อย 1 คน หรือ
โรงเรียนจะให้ครูที่ปรึกษาลงชื่อทั้งหมดก็ได้

แบบที่ 4/1

แบบอนุมัติการให้ยืมเงินทุนหมุนเวียน

โรงเรียน.....

(กรณีเงินลงทุนในนามของกิจการ)

ความเห็นของคณะกรรมการโรงเรียนในการพิจารณาให้ยืมเงินทุนหมุนเวียนในโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ ได้พิจารณาโครงการของกิจการชื่อ.....

.....หนังสือขอตกลงการขอยืมจำนวนบาท

และคำรับรองของผู้ปกครองเห็นสมควรให้ดำเนินการดังนี้.....

อนุมัติให้กิจการชื่อ.....ขอยืมเงิน

จำนวนบาท (.....)

ควา ห็นอื่นๆ ถ้ามี

ลงชื่อ.....ผู้อนุมัติ

(.....)

ประธานคณะกรรมการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ

ลงชื่อ.....กรรมการ

(.....)

ลงชื่อ.....กรรมการและเลขานุการ

(.....)

แบบที่ 4/2
ใบสำคัญรับเงิน

ที่.....

(ส่วนราชการเป็นผู้ให้)

วันที่เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....อยู่บ้านเลขที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....

ได้รับเงินจากโรงเรียน.....ตั้งรายการ
ต่อไปนี้

รายการ	จำนวนเงิน	
จำนวน	รวม	

ลงชื่อ.....ผู้รับเงิน

ลงชื่อ.....ผู้จ่ายเงิน

(.....)

บรรณานุกรม

- ศึกษาธิการ,กระทรวงหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓)
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา,๒๕๓๒
- ศึกษาธิการ,กระทรวงหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช ๒๕๒๔(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓)
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา,๒๕๓๒.
- ศึกษาธิการ ,กระทรวงเอกสารรายวิชาอาชีพของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช ๒๕๒๑
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓ กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์การศาสนา,มปป.
- สามัญศึกษา,กรม “คำปรารภของอธิบดีกรมสามัญศึกษา ปี ๒๕๓๓” วันที่ ๒๕๓๔ กรุงเทพมหานคร
:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,๒๕๓๔.
- สามัญศึกษา,กรม “คำปรารภของอธิบดีกรมสามัญศึกษา ปี ๒๕๓๔ เรื่องโรงเรียน-โรงเรียน วันที่ ๒๕๓๔
กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว ,๒๕๓๔
- สามัญศึกษา ,กรม “สิ่งละอันพันละน้อยที่กรมสามัญศึกษามุ่งดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๓๓-
๒๕๓๔” วันที่ ๒๕๓๔ กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๔
- สามัญศึกษา,แนวปฏิบัติสำหรับโรงเรียนในโครงการส่งเสริมอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน
ของนักเรียน มปท. ๒๕๓๒.
- สามัญศึกษา,กรม ประกาศกรมสามัญศึกษาเรื่องทิศทางในการจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษา
ลงวันที่ ๖ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๓๑ มปท ,๒๕๓๒ อัดสำเนา.
- สามัญศึกษา,กรม ประกาศกรมสามัญศึกษาเรื่องหลักเกณฑ์ตามโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพ
อิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาลงวันที่ ๖ มีนาคม
๒๕๓๓.มปท.มปป.อัดสำเนา.
- สามัญศึกษา ,กรม หนังสือกรมสามัญศึกษา ที่ ศธ ๐๘๐๘/๖๗๕๕ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๓๓ ถึง
ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เรื่องเกณฑ์ตามโครงการส่งเสริมการประกอบ
อาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน มปท.มปป.อัดสำเนา.
- สามัญศึกษา,กรม หลักเกณฑ์ตามโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่าง
เรียน และแนวปฏิบัติในการควบคุมเงินโครงการส่งเสริมอิสระ.มปท.๒๕๓๓.